

Religion och Populärkultur

En hermeneutisk studie om religiösa inslag i Star Wars

Religion and popular culture
A hermeneutic study on religious themes in Star Wars

Oscar Söderman

Fakultet Fakulteten för Humaniora och Samhällskunskap

Ämne/Utbildningsprogram Religionsvetenskap

Nivå/Högskolepoäng Nivå C/ 15 hp

Handledarens namn Ramona Ivener

Examinatorns namn Tomas Appelqvist

Datum

Löpnummer

Abstract

Today's popular culture often implements religious themes or religious symbolism. Popular culture shows a lot of interest in the conflict between good and evil and existential questions. As do most beliefs of today. How to analyze the way religion is presented and regarded in popular culture will always be grounded in the definition of religion itself. The definition is there to pinpoint exactly what one wishes to examine. The definitions do not try to explain what religion really is, but rather, try to pinpoint the very thing you want to analyze about religion. How you define it, defines the analysis.

Star Wars is a phenomenon of popular culture which started out as a mere film series but consists today of toys, books and TV-series. *Star Wars* presents religion in form of a transcendental power of the universe known as *The Force*. Through the *Force*, *Star Wars* handle the conflict between good and evil, as the *Force* is used by both sides in different ways. You can also find the debate between the believer and the non-believer, in which *Star Wars* seems as an advocate of the believer, as it is through belief in something higher, rather than trust in technological progress, one can achieve victory.

The analysis shows that the characters of *Star Wars* view belief in something higher as something positive and good. *The Force* works as something holy and many characters has a personal relationship to it. *Star Wars* also presents a clear good and evil, however it also proclaims a gray area in the hero of Luke Skywalker. To follow one's own path seems to be something important to *Star Wars*.

Innehållsförteckning

1. Inledningskapitel	1
1.1 Inledning.....	1
1.2 Syfte och forskningsfrågor	2
1.3 Teori	3
1.3.1 Kraften som det heliga.....	3
1.3.2 Det onda mot det goda.....	4
1.4 Metod	5
1.5 Material och Avgränsningar	7
1.6 Tidigare forskning	8
1.7 Centrala begrepp	11
2. Undersökningsdel	14
2.1 Bakgrund	14
2.1.1 Filmerna.....	14
2.2 Analysdel.....	16
2.2.1 Obi-Wan och Yoda, Kraftens läromästare	16
2.2.2 Darth Vader och Den Mörka sidan.....	21
2.2.3 På gott och ont	27
3. Slutsaster	33
3.1 Resultat.....	33
3.2 Didaktisk reflektion.....	35
Käll- och litteraturförteckning	37

1. Inledningskapitel

1.1 Inledning

I ett sekulariserat samhälle är det lätt att argumentera för att religionen försvinner mer och mer. Vad man kan se i ett sekulariserat samhälle som Sverige är att antalet medlemmar i Svenska kyrkan har varit på nedgång sedan år 2000. Vid år 2012 hade medlemsantalet minskat med 12 procentenheter, en minskning som har fortsatt.¹ Idag har deltagandet under gudtjänster hamnat på tre procent.² Men trots sekulariseringsprocessen och att Svenska Kyrkan minskar i medlemsantal sedan man skilde kyrka från stat år 2000, så förvinner inte religionen som sådan från samhället. Ett exempel på detta är livsfrågornas ställning inom såväl religionsämnet i den Svenska skolan som i samhället i övrigt.³

Det Svenska samhället är idag ett samhälle där människors livsåskådningar och religiösa identitet är mångspridda och flera. Tankar om liv och död är centralt i framför allt ungas tänkande. Det menar teologen och religionsdidaktikern Malin Löfstedt i sin bok *Religionsdidaktik- mångfald, livsfrågor och etik i skolan* (2014). Livsfrågor är starkt förknippade med vad man brukar känna igen som religiösa och teologiska frågeställningar som- "Finns det en Gud?", "Vad händer efter döden?," "Vad är ondska?". Livsåskådningarna har inte heller minskat. Sekulariseringen har inneburit att behovet efter andra livsåskådningar ökat. Löfstedt nämner att människor i Sverige idag lånar element från olika traditioner för att bilda sig en egen världssyn.⁴

En religion kan ge svar på ovan nämnda frågor samt förmedla en bild av hurdan världen är. Vissa argumenterar dock för alternativa medier som kan diskutera samma frågor och dilemman. Populärkultur är ett exempel på ett sådant medium. Begreppet populärkultur ska definieras och ifrågasättas senare i denna uppsats, dock kan här nämnas att populärkultur är ett paraplybegrepp som i sig innefattar flera olika medier. Ett av dessa medier är film vilket Löfstedt valt att fokusera på. Att fokusera på film är intressant då vissa forskare såsom teologiprofessorn Margaret Miles menar att det är i biograferna människor idag får bearbeta sina existentiella frågor. Biobesöken ökar och de populärkulturella filmerna sprider sig under tiden som församlingarna krymper.⁵ Det är ifrån detta som denna uppsats hämtar sin utgångspunkt. På vilka sätt presenterar populärkulturen existentiella frågor och svar? Hur ställer sig ett populärkulturellt fenomen som *Star Wars* till ovan förda diskussion?

---

¹ Nationalencyklopedin.se NE Sökord: Svenskkyrkan.

² Svensson, S & Arvidsson, S., *Människor och Makter 2.0, en introduktion till religionsvetenskap*, 2010, s.9

³ Löfstedt, M., *Religionsdidaktik-mångfald, livsfrågor och etik i skolan*, 2014, s.52

⁴ Löfstedt, M., 2014, s.52-55

⁵ Axelson, T & Sigurdson, O. *Film och Religion- Livstolkning på Vita Duken*, 2005. s. 46-47

1.2 Syfte och forskningsfrågor

Syftet med denna uppsats är att undersöka hur religion presenteras i ett populärkulturellt verk, nämligen religionens roll i *Star Wars*. Detta eftersom populärkultur kan definieras så brett och utrymmet i denna uppsats är begränsat. Denna uppsats huvudsakliga forskningsfrågor är följande:

1. Hur presenteras *the Force* (*Kraften*) i *Star Wars*?
2. Presenteras det ett tydligt gott och ont i *Star Wars*?

Forskningsfråga ett syftar på att analysera just hur religion presenteras i filmerna. Med begreppet religion menas här *Kraften*. För att kunna analysera *Kraften* som en religion måste man anamma en viss definition av begreppet religion. Denna uppsats kommer följa Pierre Wiktorin som definierar religion likt 1800-tals antropologen Edward. B Tylor, som menar att religion är tron på övernaturliga väsen.⁶ Wiktorin omformulerar definitionen en aning för att kunna peka på allt som kan få plats i denna definition. Han menar att religion är tro och handlingar riktade mot övernaturliga tillstånd eller varelser.⁷ Detta innebär så väl tron på nirvana eller tron på änglar, demoner eller karaktärer som Jesus eller Buddha. Det man tror på ska tydligt vara högre än ”vanliga” människor då det ska behärska förmågor utöver denna värld. Det man tror på ska enligt de troende behärska en religiös kraft.⁸ Denna definition fungerar alldeles utmärkt att applicera på *Kraften*.

Denna uppsats har getts titeln *Populärkultur och Religion*, och det är just det ”och: et” i mitten som är av intresse här. I boken *The Routledge Companion to Religion and Popular Culture* (2015) nämner en av bokens redaktörer, professor i konstvetenskap, John C. Lyden att ‘och: et’ främst står för själva interaktionen mellan de båda fenomenen. Interaktionen kan delas in i kategorier men en kategori som han nämner är just hur religion, religiösa teman eller religiösa figurer presenteras i populärkultur.⁹

Det finns dock ett problem med religionsdefinitionen denna uppsats anammat. Problemet är något som återigen Wiktorin pekar ut. Nämligen att definitionen inte behandlar det centrala temat: det onda mot det goda. Då uppsatsen vill studera populärkultur till en viss grad så måste det onda och det goda behandlas då detta är något som populärkulturen visar stort intresse för. Det är dock inte bara populärkulturen som gör det, i nästan alla trosinriktningar är det onda och det goda väldigt centralt då det ger människor ett sätt att bättra sig menar Wiktorin¹⁰. Med detta som bakgrund krävs det alltså en andra forskningsfråga som komplement till den första. Den andra forskningsfrågan vill således besvara om det presenteras ett tydligt gott och ont i filmerna samt hur det goda och onda tar sig form.

---

⁶ Wiktorin, P. 2011, *Religion och populärkultur: från Harry Potter till Left Behind*. s, 13-14

⁷ Wiktorin, P, 2011, s.14

⁸ Wiktorin, P, 2011, s.14

⁹ Lyden, C, *The Routledge Companion to Religion and Popular Culture*, 2015, s.15-16

¹⁰ Wiktorin, P, 2011, s.15,16,18

1.3 Teori

1.3.1 Kraften som det heliga

Denna studies teoretiska utgångspunkt utgår först från Wiktorins religionsdefinition som redogjordes för ovan. Men den främsta teoretiska utgångspunkten kommer från boken *Människans symboliska verklighetsbygge- En psykofenomenologisk studie* (2006) av religionsprofessorn, Nils G. Holm. I denna bok redogör Holm för *helighetsbegreppet*. Det vill säga något som klassats som *heligt* samt olika former av symbolik. Mycket centralt enligt Holm är människors förmåga att kunna tänka symboliskt. Det är via symboler och symbolik som människor bygger sin verklighet menar Holm.¹¹

Holm tar upp begreppet *heligt* från olika forskares perspektiv. Begreppet är av stort intresse för religionsvetenskapen och kan rentav vara ett viktigare begrepp än Gud. Att något betecknas som *heligt* innebär att det behärskar något som är mer värt än något annat. Det *heliga* är det som värderas högst bland människor. Att kunna tala om något som *heligt* innebär att andra saker måste sättas åt sidan, då de är mindre viktiga eller mindre heliga, vad detta också innebär är att människan måste använda sitt symboliska tänkande för att kunna kategorisera något som *heligt*.¹² När väl något betraktas som heligt har betraktaren gett det en annan innebörd än vad fenomenet hade i det vardagliga sammanhanget. Betraktaren har då gett något en *symbolisk betydelse* menar Holm.¹³

Vad det heliga är kan diskuteras åtskilligt. Holm tar upp fem forskares perspektiv på det heliga. Rudolf Otto menar att det heliga är en grundkategori i mänskligt liv. Emile Durkheim menar istället att det är samhället som bestämmer vad som ska vara heligt. Gruppen som utgör samhället kräver något form av sammanhållande band. Om gruppen kan enas om vad som är heligt för alla i gruppen finns då ett enande band. Mircea Eliade talar om religionernas olika hierofanier, det vill säga hur det heliga uppenbarar sig. Det kan vara i form av en sten, träd eller en viss karaktär. Paul Tillich menar att det heliga är själva existensen, att existera och att framträda. Människan bör besegra vad hon kallar för icke-existensen. Att existera är att stå i beroende till kraften att vara, Gud är symbolen för existens. Helighet blir således existensen.¹⁴

Även Martin Buber som har teoretiserat människans förhållande till det heliga eller gudomliga, via två olika förhållningssätt:

- Jag-det förhållande- Här finner vi en distans till det heliga och ett förhållande till ett ting.
- Jag-du-förhållande- Detta innebär en relation till en person, ett du. Gud är ett evigt du. Detta kan ses som en form av kärleksmöte.¹⁵

¹¹ Holm, N, G, *Människans symboliska verklighetsbygge- En psykofenomenologisk studie*, 2006, s.11-13

¹² Holm, N, G, 2006, s.11,17

¹³ Holm, N, G, 2006, s.47

¹⁴ Holm, N,G, 2006, s.19-21

¹⁵ Holm, N,G, 2006, s.21

Vidare skriver Holm om olika symboler. Han delar in grundsymbolerna i tre olika kategorier: fenomensymboler, situationssymboler och rollsymboler. Fenomensymboler innefattar saker från naturen, som sol, måne, träd eller stjärnor. Situationssymboler handlar om livets olika stadier, födelse, död eller måltid. Rollsymboler som ofta medverkar i parvisa förhållanden, som man-kvinna, hjälte-motståndaren, eller den lidande-den man lider för.¹⁶

Denna studie kommer först och främst att använda sig av Durkheims, Eliades, Tillich och Bubers olika perspektiv på helighetsbegreppet som ramar för att kunna analysera hur *Kraften* presenteras i filmerna. Durkheim menade att samhället bestämmer vad det heliga är, Eliade menar att det heliga uppenbarar sig på olika sätt, Tillich menade att det heliga är existensen och Buber menar att man kan ha två förhållande till det heliga- ett Jag-Du-förhållande eller ett Jag-Det-förhållande. Ett förhållande till en personlighet eller ett förhållande till ett ting.¹⁷

Genom att analysera hur karaktärerna talar om eller presenterar *Kraften* kan man också se hur karaktärerna förhåller sig till *Kraften* som något heligt; är förhållandet ett Jag-det eller ett Jag-Du? Uppenbarar sig *Kraften* på något speciellt vis? Om nu det heliga är existens hur förhåller sig *Kraften* till liv och skapelse? *Kraften* eller *The Force* är något centralt i *Star Wars*-filmerna och det har likaså blivit centralt för åskådarna. Frasen, *May the force be with you* (må kraften vara med dig) yppas så väl som i filmerna som av fansen. I dokumentärfilmen *Star Wars: Empire of dreams* från 2004 berättas det av kulturhistorikern Leo Braudy att frasen blev tagen ur filmen och användes av fans. Detta skapade en gemensam nämnare, de som använde sig av frasen var de som sett filmen och visste vad den betydde.¹⁸ En symbol för något heligt. *Kraften* är något konstant närvarande i *Star Wars*-filmerna, det är denna kraft som hjälten måste lära sig förstå och tro på. Den sätts upp på en piedestal och ses som något oförståeligt och mystiskt. Något som ska finnas med dig. Detta är vad som ligger till grund för att kunna undersöka *Kraften* från olika helighetsperspektiv.

Holm talar själv om begreppet och menar att begreppet *heligt* är nära besläktat till vad vi känner som spiritualitet, det vill säga andlighet i tillvaron. Andlighet i sin tur är inte något rationellt, det är något man upplever och bär med sig, således kommer begreppet nära mystik menar Holm.¹⁹

1.3.2 Det onda mot det goda

Den andra forskningsfrågan vill besvara om det presenteras ett tydligt gott och ont i filmerna. Den fysiosakrala hierarkin blir här central. Denna presenteras av Wiktorin som en hierarki som staplar upp de onda karaktärerna och de goda på en skala. Längst ner finner vi den högsta ondskan och längst upp finner vi det högsta goda.²⁰

---

¹⁶ Holm, N,G, 2006, s.22-23

¹⁷ Holm, N, G, 2006, s.19-21

¹⁸ Star Wars: Empire of dreams, 2004, 01:19:53

¹⁹ Holm,N, G, 2006, s.18

²⁰ Wiktorin, P, 2011, s.15-16

Holm blir relevant här med då han inte bara presenterar symboler för oss utan också vad han kallar för symbolvärldar. Det innebär att alla föreställningar, symboler eller berättelser sitter ihop i en symbolvärld. Alla delar inom en symbolvärld håller upp och stärker varandra, de fungerar som en helhet. Dock måste man kunna kategorisera dessa för att kunna förstå delarna som sedan blir det hela. Holm nämner här den kognitiva och tankemässiga kategorin. Av alla kognitiva symboler är just motsättningen mellan gott och ont, gud och djävul den viktigaste.²¹ Detta kopplas utan svårighet tillbaka till vad Wiktorin skriver, nämligen att både populärkulturen och religionen intresserar sig starkt för kampen mellan det onda och det goda.²²

Holm beskriver vilka som är de kännetecknande symbolerna för Gud, Djävulen, för godhet och för ondska. Tillsammans med Wiktorins fysiosakrala hierarki kommer dem att sätta ramarna för den andra delen av analysen, då studien kommer undersöka vad i *Star Wars* som betecknas som ondska och vad som betecknas som godhet och tolka dessa för att försöka se om det förmedlas ett tydligt gott och ont eller om *Star Wars* presenterar en gråzon. Denna forskningsfråga är nästan ett måste då det tidigare nämndes att Wiktorins religionsdefinition som denna uppsats håller sig till, inte behandlar det goda mot det onda. Kampen mellan gott och ont eller rätt och fel är något som nästan alla trosinriktningar behandlar och det är också ett centralt innehåll i populärkulturen.

1.4 Metod

För att kunna applicera den teoretiska delen på materialet så kommer denna studie använda sig av hermeneutiken som metod. Denna studie kommer att använda sig metoden så som den är beskriven av den norska religionsprofessorn Ingvild Saelid Gilhus i *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion* (2014), professor Lennart Hellspong i *Metoder för brukstextanalys* (2009) men främst teologen Björn Vikström i *Den skapande läsaren, Hermeneutik och tolkningskompetens* (2005)

Både Vikström och Hellspong menar att förförståelsen för det vi tolkar är centralt. Man kan inte tolka förutsättningslöst. Utan någon som helst tidigare vetskap om det vi vill förstå kan vi inte heller förstå den. För att överhuvudtaget kunna ställa rätt, breda eller genomtänkta frågor till det vi tolkar, måste man erhålla en förförståelse. Däremot finns det en fara i förförståelsen, den kan ta över och styra tolkningen menar Vikström.²³

Sällan är man ensam tolkare av ett verk. Ofta har verket tolkats flera gånger innan. Vissa kanske ofta har liknande eller sprider samma tolkningar. Detta innebär att de ingår i samma tolkningsgemenskap. När vi tolkar något så måste vi vara beredda på att argumentera för vår tolkning. Hellre att försvara och motivera väl för sin tolkning än att reproducera och sprida äldre tolkningar.²⁴

---

²¹ Holm, N, G, 2006, s. 55,56,59,60

²² Wiktorin, P, 2011, s.15,18

²³ Vikström, B, *Den skapande läsaren, Hermeneutik och tolkningskompetens*, 2005,ss.21-29. Hellspong, L, *Metoder för brukstextanalys*, 2009,s.162

²⁴ Vikström, B, 2005, s.23

Både Vikström och Saelid Gilhus talar om den *hermeneutiska cirkeln*, detta är ett centralt begrepp inom hermeneutiken som betecknar att förståelsen för en del påverkar förståelsen för det hela. Likaså påverkar förståelsen för det hela, förståelsen för delen. Har man förstått ett verk på ett sätt kommer detta prägla hur man ser på verkets alla delar. Om man har förstått en del av det hela verket kommer detta påverka synen på det övriga i verket.²⁵

Vikström talar om två olika sorters tolkningar som står i motsats till varandra, *medkännande* och *misstänkande*. Den *medkännande* typen av tolkningar söker att öka meningsrikedomen i verket. De *misstänkande* tolkningarna ifrågasätter verkets mening och vill gå in mer på djupet. Man ska enkelt uttryckt ha både en misstro och en tillit till sin tolkning, tolka för att sedan ifrågasätta tolkningen.²⁶

Denna studie kommer att använda sig av hermeneutiken genom att först notera alla de gånger som karaktärer i *Star Wars* talar om eller presenterar *Kraften*. Efter att ha samlat ihop dessa repliker och dialoger går studien vidare genom att se på scenerna där dessa är hämtade ifrån i sin helhet. Sedan tolkas dem utefter de definitioner av helighet som redogjordes för ovan. Studien kommer att pendla mellan både den *medkännande* typen av tolkning och den *misstänkande*. Risken är stor att hamna mer i den *medkännande* tolkningen. Den *medkännande* tolkningen kan tyckas okritisk mot verket, då den söker att bredda verkets mening och tolkningar för att ge verket en djupare mening. Syftet med denna studie är dock inte att vara kritisk mot verket. Därav är den *medkännande* tolkningen mer relevant för uppsatsens syfte än den *misstänkande*, som fungerar mer kritiskt och har som syfte att ifrågasätta verket.²⁷

Studien kommer ifrågasätta sina tolkningar för att visa på att detta bara är *en* tolkning av flera möjliga. Den hermeneutiska cirkeln är relevant då efter att ha tolkat som sägs i en scen, titta på den igen för att se hur bilden av scenen förändras med en viss tolkning i bakgrunden.

Det metodiska arbetet började med att se över alla de relevanta scener där *Kraften*, ondska, godhet och Jedi beskrivs eller talas om. Scenerna valdes ut efter studiens förförståelse för filmerna samt efter att ha kollat igenom filmerna i sin helhet en gång vardera. Det är alltså delar av filmerna som har analyserats för att, om möjligt, skapa en annan bild av det hela. Efter att ha översiktligt tittat på en scen gick arbetet vidare genom att titta på scenen igen och då noga se på replik efter replik och sedan tolka allt som sagts under scenens gång.

Även om hermeneutiken förespråkar en förförståelse för att kunna tolka något så finns det inget som säger att just denna studies författare har den främsta förförståelsen. På många sätt styr förförståelsen för vilka scener som är relevanta hela uppsatsens analys. En annan uppsats kan komma att ha en annan förförståelse vilket möjliggör ytliggare forskning. Kort sagt finns

---

²⁵ Vikström, B, 2005, s.21-29 Gilhus, I,S, *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion*, 2014,s.277

²⁶ Vikström, B, 2005, s.21-29

²⁷ Vikström, B, 2005, s.27

här en viss subjektivitet i uppsatsen som är svår att komma ifrån när man arbetar med tolkning som metod. Med en annorlunda metod skulle man kunna komma ifrån det subjektiva som kan anses vara ickevetenskapligt.

Å andra sidan leder en tolkning till en annan och det är på detta sätt tolkningsprocessen lever vidare menar Vikström. Vikström säger också att alla tolkningar är till en viss del nya, då alla tolkningar görs i olika situationer med olika tillvägagångssätt och utgångspunkter.²⁸

1.5 Material och Avgränsningar

Det material som ska analyseras är de tre första *Star Wars*-filmerna som kom ut 1977, 1980 samt 1983. Dessa kallas idag för *Episode IV- A New Hope*, *Episode V The Empire Strikes Back* samt *Episode VI- Return of the Jedi*. Utgåvorna som kommer användas är DVD versionerna som kom ut 2004. Det finns i skrivande stund ytterligare fyra filmer att lägga till i rymdsagan. Dessa filmer kommer inte denna studie att beröra, då ett sådant arbete skulle bli ett alldeles för omfattande sådant. Ett problem skulle också kunna vara att den senaste filmen, som blir den sjunde i serien, påbörjar en helt ny trilogi vilket kan jämföras med ett kapitel i en helt ny bok i en bokserie.²⁹

En annan avgränsning som är värd att nämna är att studien inte kommer beröra de nästan oräkneliga samlingarna av noveller som tillkommit av tillgivna fans genom åren. Fristående *Star Wars*-böcker som inte anses tillhöra filmkanon finns det en uppsjö av³⁰, tillsammans med de otaliga *Star Wars*-data och tv-spel som står att finna³¹. Alla dessa berättar en berättelse som helt klart är en *Star Wars*-berättelse, men de tillhör inte den filmiska kanon och är heller inte relevanta för denna studie. De har istället skapat en egen kanon där alla böcker har en plats. Denna kanon eller *timeline*³² kan man till exempel finna i *Star Wars- Kenobi* (2014) av John Jackson Miller.

Denna studie ämnar förhålla sig till de tre utvalda filmerna som en och samma berättelse, som tre kapitel i en och samma bok. Man kan föra diskussioner om huruvida analysen kan bli komplett utan den andra trilogin där episoderna *I, II och III* står att finna. Vissa karaktärer finns nämligen med i även de övriga filmerna. Det trogna *Star Wars*-fanet skulle kanske rygga tillbaka mot en analys som inte tog båda trilogierna i beaktning. Denna studie öppnar dock upp för vidare studier. Denna studie ämnar analysera episoderna *IV-VI*, medan en annan studie av liknande art kan tillkomma för att analysera *I-III*, eller en större studie som sluter cirkeln och omfattar en analys på hela berättelsen skildrad i dessa sex filmer.

När denna studie har analyserat filmerna har den inte sett på filmerna som stora helheter. Studien har avgränsat sig till scener som behandlar dialog om *Kraften*, *mörka sidan*, det goda, det onda och *Jedi*. Uppsatsen har, liksom beskrivits ovan i metodavsnittet, studerat scenernas

---

²⁸ Vikström, B, 2005, s.21-29

²⁹ <http://www.starwars.com/films>

³⁰ Taylor, C, *How Star Wars conquered the universe*, 2014, s.xx-xxii

³¹ <http://www.starwars.com/games-apps>

³² Miller, J, *Star Wars- Kenobi*, 2014

dialoger och repliker noggrant. Därför ligger ett stort fokus på några karaktärer i serien och andra karaktärer kommer aldrig att nämnas. Mycket fokus ligger på Luke, hjälten och dennes två mentorer, Yoda och Obi-Wan Kenobi.

Scener som har berört dessa karaktärer och helst samtidigt har varit av störst vikt. Yoda och Kenobi talar ofta om och beskriver *Kraften*. I något mindre utsträckning har den onda sidan också fått säga sin mening om *Kraften*. Det vill säga karaktärerna Darth Vader, huvudmotståndaren och dennes mentor Kejsare Palpatine.³³ Deras beskrivningar av den *mörka sidan* av *Kraften* har således fått en plats i denna studie. Lite fokus har lagts på andra karaktärer som här utgör det övriga samhällets röst. I repliker vi hör från diverse officerare, eller i repliker från smugglaren Han Solo kan vi ana hur övriga karaktärer som står utanför Luke, Kenobi, Yoda, Vader och Palpatines förhållanden till varandra, ser på *Kraften*.

1.6 Tidigare forskning

Vad gäller forskning kring populärkultur och religion är det ett tämligen nytt ämne inom religionsvetenskapen, detsamma gäller film och religion. Två forskare som är av relevans här är teologie doktorn Malin Löfstedt, som nämnts tidigare i denna uppsats, med boken *Religionsdidaktik- mångfald, livsfrågor och etik i skolan*. (2014) Samt Adam Possamai, professor i sociologi, som skrivit boken *Sociology of Religion for Generations X and Y* (2009). Tillsammans visar dessa två hur film och populärkultur påverkar unga idag. Löfstedt nämner att populärkultur kan förstås som kulturella uttryck så som film, musik, litteratur eller konst. I kursplanen för religionskunskap för årskurs 7-9 står det tydligt att eleverna ska ha studerat hur livsfrågor behandlas och skildras i populärkulturen.³⁴

Både Löfstedt och Adam Possamai menar att unga kan finna mening i populärkulturella uttryck i form av film eller litteratur. Detta är något man söker sig till i sin strävan efter olika delar att pussla ihop sin personliga livsåskådning med. Vissa kanske till och med ser på filmer eller serier på ett religiöst sätt menar Possamai.³⁵ Löfstedt är relevant för denna studies didaktiska koppling, Löfstedt fungerar också som ingång till ämnet religion och populärkultur. Possamai är också högst relevant då han nämner att populärkultur kan vara ramsättaren för religioner och ibland kan religioner sätta ramar för populärkulturen. Några exempel är hur Church of Satan har låtit sig influeras starkt av skräckförfattaren H. P Lovecrafts verk. Det har tillexempel växt fram en "Jedi"-rörelse, främst i Australien, som identifierar sig med "Jedi-religionen" från *Star Wars*-filmerna.³⁶

Religionsantropologen Pierre Wiktorin närmar sig ofta Possamai och förklarar i sin avhandling *Religion och populärkultur, från Harry Potter till Left Behind* (2011) varför vi finner religion i populärkulturen, hur man kan finna den samt hur man kan definiera de båda begreppen *religion* och *populärkultur*. Wiktorin skriver att även om fiktion skapas som medel för underhållning kan fiktion vara en möjlig arena för etiska och moraliska diskussioner då

³³ Vi får dock aldrig reda på Kejsarens namn förrän i episoderna I-III

³⁴ Löfstedt, M, 2014, s.60. Skolverket, 2011,s.78

³⁵ Löfstedt, M, 2014,s.60-61 Possamai, A, 2009, s.26-27

³⁶ Possamai, A, 2009, s.30-31

alla tolkar det de ser och läser olika. Han menar att religion alltid har varit en viktig del i människors liv vilket gör att vi ofta finner religiösa inslag i populärkulturen. Populärkulturens stora intresse för det onda mot det goda är ett exempel på hur det religiösa tar sig in i populärkulturen menar han.³⁷

Wiktorin och Possamai är båda överens om att populärkultur kan fungera i två olika spektrum. Viss populärkultur arbetar för att sprida religion eller religionen, den är "*i religionens tjänst*" dess motsvarighet lånar och använder sig av religiösa teman för att nå ut till massorna. Här är alltså religionen i "*populärkulturens tjänst*". Filmer i religionens tjänst är främst filmer som har för avsikt att sprida till exempel evangelierna, således är det rimligt att sätta Mel Gibsons *Passion of the Christ* i denna kategori. Filmer som använder sig av religiösa teman för populärkulturens tjänst skulle kunna vara *Matrix*-trilogin.³⁸ Eller varför inte också *Star Wars*-filmerna? Wiktorin är oerhört central för denna studie. I sin avhandling bearbetar Wiktorin definitioner av begreppen religion och populärkultur. Han kartar upp och förklarar den fysiosakrala hierarkin, han betonar starkt populärkulturens och religionens gemensamma intresse för gott och ont.

Ytterligare forskning på temat populärkultur och religion finns i antologin *The Routledge Companion to Religion and Popular Culture* (2015). Redaktören för tidskriften *Journal of Religion and Film* och professor i konstvetenskap John C. Lyden har tillsammans med Erik Michael Mazur, professor i religionsvetenskap, samlat flera forskares verk som tar upp religion inom alla de medier som kan sättas in i begreppet populärkultur; religion och eller i; radio, musik, journalistisk, film etc. Kapitlet som tar upp film och religion tar upp att forskningsfältet fortfarande är under uppbyggnad. Film har använts i väst för att sprida ett religiöst budskap i form av flera filmer om Jesus, men vissa religioner har fruktat att film skulle komma att underminera traditionella värderingar.³⁹

Lyden presenterar i detta kapitel fyra punkter för att analysera filmens interaktion med religionen. Enligt denna ska man undersöka hur själva filmen skapades, skapandeprocessen, senare ska man se på filmens marknadsföring. För att sedan vända sig till filmen ska den analyseras som en text. Sist försöker man studera publikens reaktioner, detta innefattar den eventuella fan-kulturen som kan växa fram. Punkterna kan användas fristående från varandra, men också användas tillsammans.⁴⁰ Lyden applicerar alla fyra punkter på filmen *Passion of the Christ*.⁴¹ Lyden är relevant för denna studie då han inte bara förklarar och definierar religion och populärkultur, han talar också om "och: et" där emellan som nämndes i uppsatsens syftesformulering. "Och: et" är viktigt då det pekar på hur religion presenteras i tillexempel filmer, vilket är denna uppsats syfte.⁴² Lyden betonar också filmens förmåga att sprida budskap. Det är viktigt att ha i åtanke att *Star Wars* är en filmserie som likt andra filmer kan sprida budskap. I slutändan måste man besvara samma fråga som Wiktorin ställer,

---

³⁷ Wiktorin, P, 2011, s.8-9

³⁸ Wiktorin, P, 2011, s.49-50

³⁹ Lyden, C, 2015, s.80-81

⁴⁰ Lyden, C, 2015, s.84-85

⁴¹ Lyden, C, 2015, s.86-90

⁴² Lyden, C, 2015, s.15-16

är budskapet i religionens tjänst, eller i populärkulturens tjänst? Denna frågeställning är inte uppsatsens huvudsakliga syfte men den är starkt relaterad till det.

Annan relevant forskning är boken *Film och Religion- Livstolkning på Vita Duken* (2005) redigerad av teologen Ola Sigurdson och religionssociologen Tomas Axelsson. Denna antologi tar fast på filmens betydelse i samhället idag- hur människor kan bilda sig en livstolkning efter en film, hur filmer påverkar unga samt hur man kan analysera den religiösa tematiken i filmer.⁴³ Deras fokus på hur film påverkar unga är relevant för denna uppsats didaktiska del i och med Axelssons enkätundersökning där *Star Wars* ligger högt upp vad gäller frågan om vilka filmer åskådarna anser gett upphov till upplevelser, eller filmer som har gett upphov till en positiv livssyn.⁴⁴ Detta kan man också kopplas tillbaka till Löfstedt och Possamai som också talar om filmens inverkan på unga.

Vad gäller ämnet *Star Wars* finns här flera samlingar av böcker, en av dessa är *Sex, Politics, and Religion in Star Wars- an Anthology* (2012). Redigerad av Douglas Brode som undervisar i populärkultur samt Leah Deyneka som erhåller en masterutbildning inom 1800-tals litteratur. Denna bok utforskar flera olika perspektiv att se på *Star Wars* och undersöker flera underliggande teman.

I denna antologi finner vi engelska doktorn Anne. M Boyd som är av stort vikt för denna uppsats då hon undersöker *Kraften* från ett Emersonianskt perspektiv. Skapad av Ralph Waldo Emerson (1841), Emersoniansk transcendentism är ett försök att skapa en mystisk, andlighet gemensam för både människor, djur och natur. Något kallat för Översjäl (Over-Soul). Denna själ är kopplad till allt som finns, och det som finns är då kopplat till den och således till varandra.⁴⁵

I en annan antologi där *Star-Wars* undersöks från olika perspektiv är *Dark side of the mind, Star Wars psychology* (2015) redigerad av psykologi professorn Travis Langley. I den här antologin, som analyserar *Star Wars* från olika psykologiska perspektiv, finner vi en annan analys av *Kraften*. Denna skriven av Clay Routledge, också professor i psykologi, undersöker *Kraften* från religionspsykologiska perspektiv som, människans sökande efter evigt liv, människors förhållande till dödlighet, övernaturligt tänkande och självbehärskning.⁴⁶

Två uppsatser som båda analyserar populärkulturella verk är; *De splittrade själarna- en studie av symboliska uttryck i Harry potter och Halvblodsprinsen* (2010) av Sofia Arvidsson för Gävles Högskola. Denna uppsats använder sig av hermeneutiken och Holms symbolteorier för att analysera hur ondska och godhet presenteras i boken *Harry Potter och Halvblodsprinsen*. Fokus i uppsatsen ligger på några nyckelkaraktärer som representationer av det goda och det onda.

---

⁴³ Axelson, T & Sigurdson, 2005.

⁴⁴ Axelson, T & Sigurdson, 2005, s.23,30

⁴⁵ Boyd, A,M, 2012, s.89

⁴⁶ Routledge, C, 2015, s.148-156

Avataren ska rädda världen- En hermeneutisk analys av Avatar: The Last Airbender (2014) av Mattias Johnsson för Kristianstads Högskola. Denna avhandling har valt ut vissa markörer för österländsk religion, tecken på hinduiska och buddhistiska inslag i den animerade tv-serien *Avatar*. Några av inslagen är meditation och olika karaktärer som fungerar som representationer av såväl Buddha som Dalai Lama. Även denna uppsats använder sig av hermeneutiken i sin analys.

1.7 Centrala begrepp

För att definiera det massiva begreppet populärkultur kommer denna studie att använda sig främst av Simon Lindgren som i sin bok *Populärkultur- teorier, metoder och analyser* (2009) diskuterar begreppet. Till att börja med är det lätt att anta ordboksdefinitionen vilket ger innebörden av populärkultur som kulturprodukter inom flera områden. Dessa områden kan vara mode, litteratur, musik eller film. Listan kan göras lång. Termen innebär också att populärkultur är just *populär*. Lindgren listar fyra punkter för vad som ska ingå i populärkulturen.

1. Populärkulturen är i förbund med en marknad där man gör ekonomiska beslut, kulturprodukten produceras och konsumeras. Den är kommersiell
2. Den är lättillgänglig. Det ska vara lätt att finna och bruka.
3. Den är inte intellektuellt krävande. Det krävs ingen förförståelse för att ta del av populärkulturen på samma sätt som det kan krävas för t.ex. opera.
4. Den är folklig. Den vill nå ut till folket, de stora massorna. Ger folk vad de vill ha.

Genom dessa punkter kan vi se hur populärkulturen är beroende av massorna. Ju fler som uppskattar den ju mer kan den omsätta ekonomiskt samt producera mer för att kunna nå ut till ännu fler. Den når ut genom att vara lätt att komma åt och lättförståelig.⁴⁷

Wiktorin förklarar vidare att man kan se det som skillnaden mellan vetenskap och populärvetenskap, populärkultur är motsatsen till högkultur och populärvetenskapliga texter är motsatsen till vetenskapliga texter. Vetenskapliga texter når i regel inte ut till *massorna*, de är reserverade för en utvald skara. De populärvetenskapliga texterna når ut till en betydligt större skara. Det är svårt att se skillnaderna mellan populärkultur och högkultur idag, men extremfallen kan sägas vara opera som enligt Wiktorin förr utgjorde högkultur, mot t.ex. *Star Wars*.⁴⁸

Det finns otaliga definitioner av begreppet religion, ingen är mer legitim än den andre. Vissa har hävdad att religion är ett helt konstruerat fenomen. Jonathan Z. Smith (1982) hävdade att "religion" är konstruerat av forskarna och existerar inte utanför lärosätenas portar.⁴⁹

---

⁴⁷ Lindgren 2009, s.46

⁴⁸ Wiktorin 2011, s.19-20

⁴⁹ Lyden 2015, s.8

Andra forskare, som Timothy Fitzgerald (2000) menar att religion är ett begrepp menat att beskriva och särskilja andra grupper. Till grund ligger kolonistörernas attityd gentemot de amerikanska urinvånarna. Dessa ansågs antingen ha en alldeles för primitiv religion som var tvungen att bytas ut (mot kristendomen) eller sakna religion helt och hållet då kolonistörerna definierade religion som *kristendom* och inte något annat. Religion förstås här som en separat del av kultur.⁵⁰

Religionsdefinitionerna får *inte* uppfattas som beskrivningar av vad religion faktiskt *är* utan ska ses som ett sätt att ringa in ett specifikt innehåll i det som studeras. Ett par speciella glasögon med vilka vi studerar något med. En socialkonstruktion menar Geels och Wikström (2012)⁵¹

Om nu religion är något konstruerat och inte lätt att ta på, kan man då studera det? Ja, säger Kevin Schilbrack. Även om något är socialt konstruerat är det inte mindre verkligt. Schilbrack menar att vissa akademiker använder termen ”religion” för att kunna sätta etiketter på aktiviteter som den gruppen man studerar kanske inte anser vara religion.⁵² Ett exempel skulle kunna vara Possamai (2009) som anser att vissa kan se film på ett religiöst sätt,⁵³ de som ser på filmen kan dock ha en annan uppfattning av deras filmtittade än något religiöst.

Alltså är vår definition av religion beroende av vad vi vill undersöka. Där med ska vi nu gå närmare in på den definition som uppsatsen valt att följa. Wiktorin nämner 1800-talsantropologen Edward B. Tylors definition av religion. Religion definieras här enbart som tron på övernaturliga varelser.⁵⁴ Wiktorin utvecklar denna till att innebära:

[...] tro och handlingar riktade mot suprahumana tillstånd och varelser som till exempel nirvana, moksha, den abrahamitiska högguden, Jesus, Buddha men också änglar, demoner, helgon, vampyrer och förfädersandar, så länge dessa anses besitta förmågor som skiljer dem från ”vanliga” människor.⁵⁵

Denna definition är den som ligger till grund för att kunna se *Kraften* som något religiöst i denna uppsats. Den fungerar utmärkt när vi vill urskilja när en karaktär i populärkulturen blir till något religiöst. Wiktorin tar upp hur alvdrottningen Galadriel från Tolkiens *Sagan om ringen* uppfattas och presenteras i böckerna som exempel. Hur bra definitionen än fungerar här räcker den inte menar Wiktorin, då definition inte behandlar den fysiosakrala hierarkin.⁵⁶ Tidigare nämndes hur viktig motsättningen “*det goda mot det onda*” är i populärkulturen, det är vad den fysiosakrala hierarkin är. En hierarki som sätter det goda mot det onda, hierarkin går från den värsta onda till demoner, onda människor, vanliga människor, messiaskaraktären, änglar, till Gud. Enligt detta finns det ett sätt för människor att bättra sig. Denna typ av hierarki är central inom nästan alla trosuppfattningar.

---

⁵⁰ Lyden 2015, s.9

⁵¹ Geels & Wikström 2012, s.21-22

⁵² Lyden 2015, s.9

⁵³ Possamai 2009, s.27-27

⁵⁴ Wiktorin 2011, s.13

⁵⁵ Wiktorin 2011, s.14

⁵⁶ Wiktorin 2011, s.15-16

2. Undersökningsdel

2.1 Bakgrund

Den första *Star Wars* filmen kom ut år 1977. Det var en film som ingen i filmteamet trodde på, från skådespelare till producenter. Till och med författaren och regissören George Lucas förlorade nästan hoppet. Filmen blev en massiv hit. När den hade slutat visas på bio hade den tjänat in 307 miljoner dollar.⁵⁷

De följande åren kom två uppföljare till den första filmen *A New Hope. The Empire Strikes Back*-1980 och *Return of the Jedi*-1983. Baserat på Lindgrens fyra punkter för att definiera vad populärkultur är så det lätt att kalla *Star Wars* för ett populärkulturellt imperium.⁵⁸ 1999 fram till 2005 kom en ny trilogi ut som utspelar sig trettio år innan den ursprungliga trilogin. Tecknade och animerade tv-serier har också kommit fram liksom redan nämnts otaliga tv-spel, dataspel, leksaker, böcker och serietidningar. *Star Wars*-motiv dyker idag ofta upp på kläder. Fram till år 2016 har *Star Wars* som populärkulturellt fenomen tjänat in totalt 40,2 miljarder dollar och siffrorna stiger sedan den senaste filmen *Episode VII The Force Awakens* kom ut i december 2015.⁵⁹

Originaltrilogin är medvetet skriven efter Joseph Campbells teori "*Hero's Journey*" som man finner i hans bok *The Hero with a thousand faces* från 1949.⁶⁰ Campbell kallar sin modell *hero's journey* för monomyten. Myternas grundmyt. Det är den mest grundläggande myten vi kan finna menar Campbell. Campbell delar in myten i flera bitar, men de tre största grundläggande är- *avfärd*, *invigning* och *återkomst*. För att komma fram till denna form har Campbell studerat otaliga myter världen över.⁶¹

2.1.1 Filmerna

Här följer en kort sammanfattning av de tre filmerna som tillhör originaltrilogin. I första filmen *A New Hope* introduceras vi för Luke Skywalker. En vanlig bondpojke på ökenplaneten Tatooine. När plötsligt två robotar dyker upp med ritningarna till massförstörelsevapnet *Dödsstjärnan* som det onda rymdimperiet byggt, kastas Luke in i sitt livs äventyr. Ritningarna måste nå rebellalliansen som kämpar mot imperiet. Som hjälp på vägen träffar Luke den gamle Obi-Wan Kenobi.

Kenobi blir Lukes mentor och berättar för Luke om de gamla Jediriddarna som förr bevarade fred och rättvisa i den forna republiken. Kenobi var själv medlem av orden och börjar instruera Luke till en Jedi och förklarar för Luke att dennes far också varit en Jedi. Sedan presenterar Obi-Wan Luke för faderns ljussabel. Luke måste nu stifta bekantskap med den

---

⁵⁷ Sunstein 2016, s.4,32

⁵⁸ Lindgren 2009, s.46

⁵⁹ Sunstein 2016, s 1-2

⁶⁰ Sunstein 2016, s.5

⁶¹ Wahlberg 2011, s.xii

energi som Jediriddarna får sin kraft ifrån, *The Force (Kraften)*. I sitt äventyr får Luke hjälp av en smugglare vid namn Han Solo och trion lyckas rädda en av rebellalliansens ledare: Prinsessan Leia.

Efter att Leia är frigiven offerar Obi-Wan sig själv i en duell mot imperiets mörka ledare: Darth Vader. Vader, som tidigare var lärling till Obi-Wan, är ansvarig för Jediordens fall då han hjälpte imperiet att jaga orden till utrotning.⁶²

Luke, Leia och Solo lyckas komma undan på grund av Obi-Wans uppoffring och de kan leverera ritningarna av massförstörelsevapnet *Dödsstjärnan* till rebellerna. När *Dödsstjärnans* svaghet är funnen blir det Lukes och en skara piloters uppgift att förstöra *Dödsstjärnan*. Luke lyckas genom hjälp av *Kraften* förstöra *Dödsstjärnan* och dagen är räddad. Men imperiet och Vader är inte besegrade.⁶³

I den första filmen beger sig Luke ut på sin *avfärd* som Campbell skulle kalla det. I den följande filmen slår imperiet och Vader tillbaka hårdare än någonsin. Luke blir nu tränad till Jediriddare på fulltid av mästaren Yoda. Luke går nu genom sin *invigning*. Det är dock inte bara en vidare invigning till Jediorden, det är en invigning till en djupare och bredare förståelse för *Kraften*. Yoda varnar Luke noga för att falla till den *mörka sidan av Kraften* som är anledningen till Vaders ondska. Till och med Obi-Wan uppenbarar sig som en ande eller spöke från andra sidan graven för att varna Luke för detta. Den främsta invigningen Luke måste förhålla sig till är hans invigning till en ny verklighet. När Luke väljer att konfrontera Vader, förklarar Vader en fruktansvärd sanning. Lukes far var inte död tillsammans med nästan alla andra Jediriddare från förr. Lukes far är Vader själv förklarar Vader. Vader ber Luke att byta sida och styra galaxen med honom som far och son. Luke vägrar och flyr.⁶⁴

I den sista filmen fulländar Luke sin träning som Jedi. I och med det så har Jediorden *återvänt*. Luke *återvänder* till Yoda för att fullfölja sin träning. Yoda förklarar för Luke att på riktigt bli en Jedi så måste Vader och dennes mästare den onde Kejsaren besegras. Luke är tidigt bestämd att inte döda sin egen far. Luke *återvänder* till kampen mot sin far, besluten att vända Vader från den mörka sidan. Nu får Luke möta den mörka sidan förkroppsligad i form av den galaktiska Kejsaren. Kejsaren försöker få Luke att i vrede döda sin fader, vilket skulle vara en direktbiljett till den mörka sidan. Luke står fast i sitt beslut att besegra den mörka sidan utan att döda sin far, Kejsaren beslutar då att själv döda Luke. Luke vädjar till sin fader att hjälpa honom. Vader slits mellan sin son och sin mästare och väljer att rädda sin son. Vader får *återvända* från den mörka sidan men dör av de skador han åtar sig när han störtar Kejsaren ner avgrunden. Hans sista önskan är att Luke tar av honom hans svarta mekaniska mask så att han kan se sin son med sina "egna ögon". Efter att ha fått se sin son från ett ljusare perspektiv somnar Vader, nu *återvänd* som sitt gamla jag, Anakin, in. Därmed är imperiet besegrat och Jediorden och demokratin kan *återvända*.⁶⁵

---

⁶² Star Wars- Episode IV- A New Hope-1977

⁶³ Star Wars- Episode IV- A New Hope-1977

⁶⁴ Star Wars- Episode V- The Empire Strikes Back- 1980

⁶⁵ Star Wars- Episode VI- Return of the Jedi- 1983

2.2 Analysdel

Analysdelen är tematiskt upplagd. Den första delen kommer att undersöka de två visa mästarna Obi-Wan- Kenobi och Yodas förhållande till *Kraften* och hur de förklarar den. Denna analys spannar främst över film IV och V.

Den andra delen kommer att undersöka motståndarnas förhållande till *Kraften*, alltså Darth Vaders och Kejsarens. Denna del omfattar främst film V och VI. Man kan säga att analysen tar upp karaktärerna i den ordning som hjälten Luke möter dem. Analysen börjar med Obi-Wan, sedan Yoda. Sedan läggs deras förklaringar ihop för att skapa en bild. Den andra delen kommer analysera Darth Vader och hans förhållande till *Den Mörka Sidan av Kraften*. Som nämndes i inledningskapitlet har störst fokus lagts på Luke, Vader, Obi-Wan, Yoda och Kejsaren. Detta är för att dessa är de som främst talar om *Kraften* och agerar alltid i förhållande till *Kraften* på olika sätt. Mindre fokus har lagts på övriga karaktärer, men de finns med, och som nämnts tidigare ser denna studie dessa som det övriga samhällets röst.

Analysen utgår främst från repliker från karaktärerna. Analysen börjar med att presentera karaktären, detta för att replikerna kräver kontext för läsaren och analysen. När karaktärerna är presenterade, deras repliker presenterade och tolkade, kommer sedan teorin att vävas in.

2.2.1 Obi-Wan och Yoda, Kraftens läromästare

Den första delen av analysen kommer att behandla karaktärerna Obi-Wan och Yoda med syfte att analysera deras förhållande till *Kraften* och hur den presenteras utefter olika helighetsperspektiv. För att kunna svara på studiens första fråga. Båda undervisar för Luke om *Kraften* och dess natur. Analysen är upplagd efter framträdande. Obi-Wan framträder först av mentorerna, där av börjar analysen med Obi-Wan.

Båda karaktärerna analyseras utefter deras förhållande till *Kraften* som något heligt i enlighet med helighetsbegreppen. Onekligen finns det otaliga begrepp eller definitioner på vad det heliga är. Analysen följer tre helighetsbegrepp, dessa från: Martin Buber, som menar att man kan ha två förhållanden till det heliga, ett förhållande till en personlighet eller ett förhållande till ett ting. Paul Tillich som menar att det heliga är existensen. Sist Mircea Eliade som talar om hur det heliga uppenbarar sig, vilket han kallar hierofanier.⁶⁶

Detta kommer alltså svara på vilken typ av förhållande karaktärerna har till *Kraften* i *Star Wars*, vad *Kraften* anses vara och om *Kraften* uppenbarar sig på något vis. Svaren på detta får vi genom att analysera hur karaktärerna talar om, presenterar och förhåller sig till *Kraften*.

Analysen kommer också väva in en annan analys av liknande karaktär. Nämligen Anne. M Boyds analys av *Kraften* från ett Emersonianskt perspektiv. Det Emersonianska perspektivet talar om en mystisk andlighet som är menad att finnas för både människor, djur och natur. En så kallad "Over-Soul" (Översjäl). Boyd kopplar det Emersonianska perspektivet till *Kraften*

---

⁶⁶ Holm, N,G, 2006, s.19-21

och tillskriver således karaktärerna Emersonianska drag. Boyd kopplas in i denna studie som ett bollplank, för att se på likheter eller möjliga skillnader mot vad denna analys kommer fram till. Vad det Emersonianska perspektivet presenterar i sin grund är en övernaturlig kraft eller själ som finns i allt levande och kopplar samman världens eller universums alla varelser.⁶⁷

Den gamle Jediriddaren Obi-Wan Kenobi introduceras för oss som en gammal eremit som lever i utkanten av civilisationen. Obi-Wan blir den första att lära Luke om *Kraften*. Obi-Wan beskriver *Kraften* för oss som ett energifält som finns överallt.

Obi-Wan- *The force is what gives a Jedi his power, it's an energy field created by all living things, it surrounds us, penetrates us, it binds the galaxy together.* ⁶⁸

Obi-Wan presenterar *Kraften* som något man kan vända sig till för att få styrka. *Kraften* finns överallt och "binder" ihop galaxen- via *Kraften* är vi alla samma och sammanlänkade. *Kraften* har dock en baksida förklarar Obi-Wan. Den *Mörka sidan av kraften* är ansvarig för att Obi-Wans gamle lärling Vader blev ond och hjälpte imperiet att utrota Jediorden. Den *Mörka sidan* verkar stå i motsats till den övriga *Kraften*, dock är inte den andra sidan beskriven som den 'ljusa sidan'.

Obi-Wan vill att Luke ska lära sig om *Kraftens vägar*, eller *Kraftens sätt*. Detta kan tolkas som att *Kraften* har en egen väg, en egen vilja den själv följer som en Jedi söker att förstå. "You must learn the ways of the force..."⁶⁹ Det finns mer saker som Obi-Wan säger som får oss att se *Kraften* som något med en egen vilja. I en senare scen kallar smugglaren Han Solo Lukes stora framsteg i sin träning för "tur". Obi-Wan svarar då tydligt med att tur enligt honom inte finns. "In my experience there is no such thing as luck."⁷⁰ Tur, enligt Jediriddaren finns alltså inte, om något då kan anses som "tur" ska man då istället förstå det som att *Kraften* har påverkat händelsernas förlopp.

Kraften har en egen vilja, det är inte en energi som passivt bara finns där, den är aktiv. Du som Jedi måste kunna lita på *Kraften* och inte på till exempel dina ögon. En Jedi måste kunna känna kraften strömma igenom denne, och lita på sina instinkter. 'Instinkt' väljer denna studie att tolka som *Kraftens* befallningar till användaren.

Obi-Wan- *Remember, A Jedi can feel the force flowing through him.*

Luke- *You mean it controls your actions?*

Obi-Wan- *Partially but it also obeys your commands.*

Obi-Wan-[...] *let go of your conscious self, and act on instinct.*

Obi-Wan- *Your eyes can deceive you, don't trust them.*⁷¹

---

⁶⁷ Boyd, A.M, 2012, s.89

⁶⁸ SW- IV, 1977, 00:34:40

⁶⁹ SW-IV, 1977, 00:35:55

⁷⁰ SW-IV, 1977, 01:02:22

⁷¹ SW-IV, 1977, 01:00:55-01:02:40

Det verkar också som att *Kraften* har ett sätt att kommunicera med de som kan höra och förstå. När rymdimperiet har testat sitt nya massförstörelsevapen *Dödssjärnan* på planeten Alderaan avbryter plötsligt Obi-Wan allt han gör och måste sätta sig ned då han har känner en stor “*störning i Kraften*”⁷² Han kan känna hur miljontals liv helt plötsligt har försvunnit. Här måste man komma ihåg att liv säkerligen är något viktigt för *Kraften*, Obi-Wan säger det faktiskt själv; att *Kraften* är ett energifält som är skapat av allt levande.⁷³ Liv är alltså något fundamentalt viktigt för *Kraftens* hela existens. Detta kan vara *Kraften* som reagerar kraftigt på att imperiet nyss förintat miljontals liv, vilket kan ses som ett direkt slag mot *Kraften* självt.

Det sista Obi-Wan säger till Luke; “The Force will be with you, always.”⁷⁴ Återigen, *Kraften* strömmar fritt genom galaxen, den har en egen vilja, dock menar Obi-Wan att *Kraften* alltid kommer att finnas vid Lukes sida. Obi-Wan låter sig besegras av Darth Vader, men varnar Vader noga för att besegra honom, om Obi-Wan skulle besegras skulle han bli mer kraftfull än någon skulle kunna ana menar han.⁷⁵ Efter att Luke sett Obi-Wan besegras hör Luke en röst i sitt huvud som ber honom fly därifrån. Rösten går inte att ta miste på. Det är Obi-Wan som talar till Luke från andra sidan graven, från *Kraften*.⁷⁶ Senare talar han återigen till Luke när fara är nära. Han råder honom att använda *Kraften* istället för att förlita sig på en maskin.⁷⁷ Detta är vad som leder till att Luke lyckas rädda dagen och förgöra *Dödssjärnan* i slutet på första filmen.

Kraften i form av Obi-Wans röst är alltså med Luke genom hela resterande delen av filmen, och inte bara här. Obi-Wan uppenbarar sig för Luke ytterligare en gång i den andra filmen. Luke är illa därän men *Kraften* är dock tydligt med honom i form av Obi-Wan, som uppenbarar sig och råder Luke att resa till planeten Dagobah för att bli tränad under Yoda.⁷⁸

Yoda introduceras för oss likt Obi-Wan som en eremit. Men då Obi-Wan bodde för sig själv i öknen, bor Yoda mitt i ett träsk, omgiven av träd och varelser både under och över vattnet. Yoda röjer inte sin identitet för Luke direkt. Istället spelar han rollen som galen liten, nyfiken varelse⁷⁹ för att testa Lukes tålmod. “The boy has no patience”- Yoda⁸⁰. Yoda gör klart att det tar en livstid att lära sig om *Kraften*. Han menar på att Luke är för gammal för att kunna påbörja sin träning.⁸¹ Yoda menar också att en Jedi inte söker sig efter äventyr och spänning, detta förstås som en pik mot Obi-Wan som enligt Yoda aldrig har stannat upp och tänkt på var han befann sig i nuet. Detta kan förstås som att Yoda menar att Obi-Wan inte lyssnade tillräckligt på *Kraftens* vilja och följde istället sin egen väg. Istället för att söka äventyr ska Jedin stanna upp och lyssna till *Kraften*.

---

⁷² SW-IV, 1977, 00:59:23

⁷³ SW-IV, 1977, 00:34:40

⁷⁴ SW-IV, 1977, 01:10:04

⁷⁵ SW-IV, 1977, 01:30:52

⁷⁶ SW-IV, 1977, 01:32:56

⁷⁷ SW-IV, 1977, 01:55:40

⁷⁸ SW-V, 1980, 00:13:09

⁷⁹ SW-V, 1980, 00:46:26-00:50:07

⁸⁰ SW-V, 1980, 00:55:40

⁸¹ SW-V, 1980- 00:57:09

Yoda- *All his life has he looked away to the future, to the horizon. Never his mind in where he was, what he was doing. Adventure, excitement, a Jedi craves not these things.*⁸²

Yoda har en liknande bild av *Kraften* som Obi-Wan presenterade, men med några små skillnader. Han ser kraften som sin allierade och att den är kraftfull snarare än att han skulle vara det. Yoda är ännu tydligare med relationen mellan liv och *Kraften*. Yoda säger att liv *skapar* och får *Kraften* att växa. Vidare förklarar Yoda att vi som varelser är av samma ämne, en vidareutveckling av att *Kraften* binder oss och galaxen samman; “Luminous beings are we, not this crude matter.”⁸³ Vi är inte det köttsliga vi ser framför oss, vi är något mer. Beviset för detta kommer i form av Obi-Wan som gång på gång uppenbarar sig likt en ande genom filmerna.⁸⁴

Yoda presenterar Luke för en utmaning. Med *Kraftens* hjälp måste Luke lyfta sitt rymdskepp upp ur träskets djup. Luke försöker men misslyckas. Yoda tar tag i utmaningen istället och lyfter upp skeppet utan problem.⁸⁵ Efter det får vi ett viktigt men kort replikskifte;

Luke- *I don't believe it.*

Yoda- *That, is why you fail.*⁸⁶

Obi-Wan talade om att lyssna på sina instinkter och menade att Luke skulle lita på att *Kraften* var där.⁸⁷ Yoda är den första som introducerar Luke för konceptet *tro*. Om det så gäller tron på sig själv eller tron på *Kraftens* existens, Yoda kräver tro ifrån sin lärlings sida.

Det sista Yoda presenterar är förmågan att via *Kraften* se in i framtiden.⁸⁸ Detta väljer denna studie att tolka återigen som *Kraftens* sätt att kommunicera till sina följare. Detta är också ytterligare något man kan se som bevis för *Kraftens* egen vilja. Luke får en syn av framtiden, han frågar då Yoda om han kan se mer, Yoda svarar att framtiden *alltid är i rörelse*.⁸⁹ Precis som *Kraften* som strömmar fritt genom levande varelser. Framtiden är svår att förlita sig på, då den är beroende av *Kraften*, då ingenting beror på tur, allt beror på *Kraftens* vilja.

Så hur presenteras *Kraften* av dessa två läromästare? Vi kan se det från några olika helighetsperspektiv. I både Yodas och Obi-Wans fall kan vi se filosofen Martin Bubers perspektiv på det heliga. Buber menar att det finns två olika typer av förhållanden till det heliga: Jag-det-förhållandet och Jag-du-förhållandet. Skillnaden mellan dessa två är främst att Jag-Du innebär ett förhållningssätt till det heliga som något man kalla för ett Du, en personlighet, Jag-Det är ett förhållande till det heliga som ett ting och inte till en personlighet.

---

⁸² SW-V, 1980- 00:56:38

⁸³ SW-V, 1980- 01:10:59

⁸⁴ SW-V, 1980, 00:13:09, 01:23:18

⁸⁵ SW-V, 1980, 01:09:41-01:13:19

⁸⁶ SW-V, 1980- 01:13:16-01:13:19

⁸⁷ SW-IV, 1977, 01:00:55-01:02:40

⁸⁸ SW-V, 1980, 01:17:39

⁸⁹ SW-V, 1980, 01:18:00

För Buber är Gud alltid ett ”Du” och man kan enbart närma sig symbolen Gud som ett ”Du”.⁹⁰

Denna studie menar att Yoda har en relation till *Kraften* som kan liknas med ett Jag-Du förhållande. Yoda talar om vikten av att lyssna till *Kraftens* vilja, talar om *Kraften* som det mäktiga istället för att beskriva sin egen bemästring av *Kraften*. Han tror också på *Kraftens* existens och litar på den till fullo. Han är fullt medveten om att *Kraften* har en vilja i och med framtidens beroende av *Kraften*. Till sist är det faktiskt Yoda som talar om *Kraften* som en *allierad*.

Samtidigt har Obi-Wan likaså ett liknande Jag-Du förhållande till *Kraften*. Obi-Wan är fullt medveten om att konceptet ”tur” inte existerar, det är istället *Kraften* som verkar. Han förklarar att *Kraften* kontrollerar Jedins handlingar men lyder också ens befallningar. Denna uppsats har tolkat *instinkt*, *framtiden* och *störningar* som *Kraftens* sätt att kommunicera till en Jedi. Obi-Wan lär Luke att lyssna på sina instinkter, eftersom *Kraften* strömmar genom en Jedi, vänd dig till *Kraftens vilja* istället för dina ögon. Vi får tydliga bevis på att *Kraften* kommunicerar direkt med Obi-Wan då han vid ett tillfälle känner en *störning i Kraften*.

I Yodas och Obi-Wans bilder av *Kraften* ser vi också filosofen och teologen Paul Tillich tankar om det heliga som själva existensen. Tillich menar att existens innebär att besegra icke-existensen, att vara och finnas till är att gå emot kaoset menar Tillich. Att existera är att vara i symbios med förmågan att vara. Gud är symbolen för existensen. Existerar man är man också en del av Gud. Helighet blir vad som ger liv, existens, menar Tillich.⁹¹

Liv verkar vara likaså viktigt för både Yoda och Obi-Wan. *Kraften* skapas av liv, av existens, och får *Kraften* att växa. Allt som existerar är en del av *Kraften* och den *binder samman galaxen*. Tidigare nämndes när Obi-Wan känner en störning i *Kraften* på grund av att miljontals liv släckts. Yoda är likaså allvarligt inställd till företeelser som leder till blodspillan, detta ser vi i följande repliker;

*Yoda-Wars not make one great.*⁹²

*Yoda-A Jedi uses the force for knowledge and defense, never for attack.*⁹³

*Yoda-Your weapons, you will not need them.*⁹⁴

Vi får aldrig se eller höra *Kraften* på något vis i filmerna. Men däremot så kan man se *Kraften* uppenbara sig på andra sätt. Enligt Eliades perspektiv på det heliga, som talar om hierofanier, det vill säga hur det heliga uppenbarar sig⁹⁵, så kan vi se Obi-Wan som en sådan hierofani. Obi-Wan låter sig dödas i en duell mot Darth Vader, men återvänder sedan från graven i en andeform eller spökform, för att guida och hjälpa Luke. Han blir en förkroppsligad

---

⁹⁰ Holm, N,G, 2006, s.21

⁹¹ Holm, N,G, 2006, s.20-21

⁹² SW-V, 1980, 00:47:58

⁹³ SW-V, 1980, 01:02:04

⁹⁴ SW-V 1980, 01:03:13

⁹⁵ Holm, N,G, 2006, s.19

representation av *Kraften* och dess möjligheter. Detsamma blir Yoda efter att han dör av ålderdom, inget lik lämnas efter dem och de båda syns i slutet på sista filmen som två andar vakandes över Luke.⁹⁶

Att Obi-Wan och Yoda vill komma åt ett Jag-Du förhållande med *Kraften* menar också Boyd när hon analyserar *Kraften* från ett Emersonianskt perspektiv. När Boyd analyserar *Kraften* från detta perspektiv blir *Kraften* till en universal kraft som kopplar samman allt levande. Här ser vi en återkoppling till förhållandet mellan liv och *Kraften*. Från det Emersonianska perspektivet är *Kraften* kopplat till allt levande och allt levande är kopplat till den. En naturkraft som man kan dra nytta av när man förstår att man är ett med allt annat. Obi-Wan lär ut att man måste lita på *Kraften* för att man ska kunna skapa sig ett *personligt förhållande* med den menar Boyd.⁹⁷ Via det perspektivet styrker Boyd att *Kraften* har en egen vilja och att allt är förutbestämt. Hon menar att Yoda lär Luke att *Kraften* kommer låta honom ta del av suprahumana förmågor. Som att se in i framtiden. Emerson menar likväl att när någon har perfekt koppling till Över Själén stiger vi närmast till Gud och kan förutse universum. Det är detta som Boyd kopplar till Lukes framtidsseende.⁹⁸

Det heliga i ett Emersonianskt perspektiv borde bli godhet. Vilket Emerson menade aldrig dör. Inget gudomligt kan på riktigt dö, godhet kan bara återproduceras. Detta förstår både Obi-Wan och Yoda. De verkar båda förstå att de inte helt kommer försvinna, de kommer att leva vidare i *Kraften*, återskapade som andar. Boyd menar att de båda vid deras död återoppar Emersonianska värden, de kommer inte att försvinna då de är en del av universum.⁹⁹

2.2.2 Darth Vader och Den Mörka sidan

Nästa karaktär som ska analyseras är huvudmotståndaren i *Star Wars*, Darth Vader. Analysen kommer att gå igenom flera repliker och dialoger för att sedan analysera Vader efter de olika helighetsperspektiven. Detta för att ge ytligare svar till forskningsfråga ett. Eftersom filmernas huvudantagonist också använder sig av och tror på *Kraften* är det relevant att också analysera hur antagonisterna presenterar *Kraften*.

Likt den förra delen kommer analysen att söka svara på karaktärernas förhållande till *Kraften*, hur de anser *Kraften* att vara samt om den uppenbarar sig. Det är i synnerhet intressant att undersöka antagonisternas syn på *Kraften*, då de utger sig för att följa det som kallas för *den mörka sidan*. Här finns alltså möjligheten att en helt annan uppfattning av *Kraften* kan träda fram. Likt de två förra karaktärerna Yoda och Obi-Wan, kommer antagonisterna sättas bredvid Tillich, Eliades och Bubers perspektiv på helighet. Boyd återkommer också igen för att ge sin syn på antagonisterna från det emersonianska perspektivet.

Darth Vader presenteras för oss som rymdimperiets järnnäve. Vaders första entré är precis efter en bordning av en rebellkryssare. En massiv gestalt iklädd svart och med en hjälm

---

⁹⁶ SW- VI, 1983, 2:07:34

⁹⁷ Boyd, A, M, 2012, s.89,91,92

⁹⁸ Boyd, A, M, 2012 s.96

⁹⁹ Boyd, A, M, 2012 s.93, 98

täckandes hela hans ansikte.¹⁰⁰

Hur skrämmande Vader än verkar så är han ensam om att vara troende på *Kraften* bland imperiets befälhavare. Detta blir tydligt när de andra befälhavarna över imperiets massförstörelsevapen *Dödstjärnan* diskuterar hur stort hot rebellerna egentligen är för en rymdstation som har kraft nog att förgöra planeter. När en av befälhavarna uttrycker hur *Dödstjärnan* nu är universums främsta kraft leder det till ett viktigt replikskifte:

Officer- *This station is now the ultimate power in the universe. I suggest we use it.*

Vader- *Don't be too proud of this technological terror you've constructed. The ability to destroy a planet is insignificant next to the power of the Force.*

Officer- *Don't try to frighten us with your sorcerer's ways, Lord Vader. Your sad devotion to that ancient religion has not helped you conjure up the stolen data tapes [...]*

Vader- *I find your lack of faith disturbing.*¹⁰¹

Vader värderar *Kraften* högre än något annat. Vanliga dödliga kan skapa teknologiska underverk, men *Kraften* består som det mest kraftfulla i universum. Att officeraren valde att kalla *Dödstjärnan* för universums mest kraftfulla fenomen blir för Vader en förolämpning mot hela hans tro och världssyn. I sin essens kan det som visas här ses som debatten eller klyftan mellan den troende som sätter sin tro i något transcendent och omänskligt, och den icketroende som för fram människans teknologiska eller vetenskapliga framsteg som det högsta. Vader blir här såklart den troende och Officeren får rollen som den icketroende. Här ser vi hur den gruppen Vader tillhör sätter teknologi som det heliga. Här kan vi se Emile Durkheims perspektiv på det heliga som säger att det är samhället eller gruppen som bestämmer vad det heliga är. Det heliga innebär här just det som binder samman gruppen.¹⁰² I rymdimperiets fall verkar *Dödstjärnan* fungera som det sammanbindande. *Dödstjärnan* fungerar som bevis för imperiets absoluta makt och den enar samhället i fruktan.¹⁰³

Nästa gång Vader talar om *Kraften* är det med Guvernör Tarkin som är *Dödstjärnans* överbefälhavare. Vader menar att han har genom *Kraften* känt sin gamle mästare Obi-Wan Kenobis närvaro. Tarkin ifrågasätter Vader, Jediriddarna är som känt, utdöda sedan länge. Vader svarar-”Don't underestimate the Force”¹⁰⁴ Sedan tillägger han- “Obi-Wan is here. The Force is with him.”¹⁰⁵ Senare när Vader känner av Lukes närvaro yttrar han för sig själv- ”The Force is strong with this one”¹⁰⁶ Likt Obi-Wan anser Vader att *Kraften* är något som man kan ha med sig. Som en allierad något som väljer att ta ens sida. Vader känner likt Yoda¹⁰⁷ att *Kraften* är stark hos Luke.

---

¹⁰⁰ SW-IV, 1977, 04:33

¹⁰¹ SW-IV, 1977, 38:05-38:42

¹⁰² Holm, N.G, 2006, s.19

¹⁰³ SW-IV, 1977, 37:39

¹⁰⁴ SW-IV, 1977, 01:16:38

¹⁰⁵ SW-IV, 1977, 01:16:57

¹⁰⁶ SW-IV, 1977, 01:55:49

¹⁰⁷ SW-VI, 1983, 44:09

Obi-Wan förklarar tidigt för Luke att Vader blev förförd av den *Mörka sidan av Kraften*.¹⁰⁸ Yoda förklarar för Luke att mörka sidans karaktärsdrag är vrede, rädsla och aggression och att när man väl börjat vandra på den mörka sidan kommer den för evigt att bestämma över ditt öde.¹⁰⁹ Vader nekar inte till detta. Under den tredje filmen står det klart att Vader enbart är en slav till den mörka sidan. Detta kan vi förstå i Vaders svar till Lukes försök att vända honom från den mörka sidan:

Vader- *You don't know the power of the dark side. I must obey my master.*¹¹⁰

Vader- *It is too late for me, son.*¹¹¹

Vader- *It is pointless to resist, my son.*¹¹²

Den mörka sidan är för stark för att stå emot enligt Vader. Det är ingen idé att kämpa emot, lyda är den enda vägen. Vader säger att han måste lyda sin mästare. Detta kan förstås som att han måste lyda sin mästare i form av Kejsaren, men det kan också ses som att han måste lyda den mörka sidan. Precis som Yoda säger så är det den mörka sidan som styr ditt öde när du väl börjat vandra på den. Ödet är något som Vader talar mycket om. Tillskillnad från Yoda som talar om framtiden i evig rörelse, och Obi-Wan som talar om för Luke att inte ens Yoda kan med säkerhet se Lukes vänners öden- ”Even Yoda cannot see their fate”¹¹³, så menar Vader att ödet är fast och orubbligt. När Vader försöker få Luke att följa den mörka sidan använder han alltid ödet som argument:

Vader- *Luke, you can destroy the emperor. He has foreseen this. It is your destiny.*¹¹⁴

Luke- *I will not turn and you'll be forced to kill me.*

Vader- *If that is your destiny.*¹¹⁵

Vader anser att framtiden är orubblig, den går inte att förändra, Yoda menar att framtiden är osäker att förlita sig på då den alltid är i rörelse. Vader menar istället att *Kraften* har en vilja och den är tämligen enkel att förstå, Yoda menar att det är svårare än så. Att *Kraften* har en egen vilja och ”tur” inte finns är de båda dock överens om.

Vaders mentor den Galaktiske Kejsaren presenteras för oss först i form av ett hologram, en form av kommunikation i *Star Wars* där de som kommunicerar kan se varandra. Kejsaren är gammal och klädd i luva. Han ger ett intryck av hög ålder likt Yoda. Kejsaren är mycket fäst vid sina syner av framtiden. Han för ofta fram att allt sker just som han förutsett eller efter hans design.

Kejsaren- *Everything is proceeding as I have foreseen.*¹¹⁶

---

¹⁰⁸ SW-IV, 1977, 34:34

¹⁰⁹ SW-V, 1980, 01:01:37

¹¹⁰ SW-VI, 1983, 01:25:00

¹¹¹ SW-VI, 1983, 01:25:23

¹¹² SW-VI, 1983, 01:32:29

¹¹³ SW-V, 1980, 01:23:18

¹¹⁴ SW-V, 1980, 01:51:43

¹¹⁵ SW-VI, 1983, 01:25:08-01:25:12

¹¹⁶ SW-VI, 1983, 39:22

Kejsaren- *I have foreseen it.*¹¹⁷

Likt Obi-Wan har Kejsaren känt en störning i *Kraften*, denna störning har fungerat som en varning för unge Luke som just nu utgör det största hotet mot Kejsarens herravälde. Vader har likt Kejsaren känt denna störning.¹¹⁸ Då det tidigare blev känt för oss att Vader och Kejsaren följer den *Mörka Sidan av Kraften* ställer man sig nu frågan om *Kraften* fungerar åt två håll? Arbetar den mörka sidan mot den andra sidan?

Det talas mycket om att *Kraften* strömmar. Obi-Wan talar om att en Jedi kan känna *Kraften* strömma eller rinna genom sig.¹¹⁹ Yoda talar också om ett flöde som Jedin ska kunna känna, ”A Jedi’s strength flows from the force”¹²⁰ Yoda går sedan vidare och talar om att den mörka sidans karaktärsdrag, vrede, rädsla aggression flödar lätt genom *Kraften* likaså. Kejsaren talar likt de båda andra i termer av strömmande eller flödande: ”Use your aggressive feelings, boy. Let the hate flow through you”¹²¹

Detta ger intrycket av *Kraften* som ett stort hav med flera strömmar. Vissa strömmar bär med sig kvalitéer som en Jedi vill stå emot, som vrede, hat, rädsla. Vissa andra strömmar för med sig kvalitéer en Jedi vill åt, som lugn, frid och kunskap.¹²²

Som tidigare nämnts så har denna uppsats tolkat störningar i *Kraften* som en kommunikation mellan *Kraften* och dess följare. Låt oss nu se störningar i *Kraften* som små vågor, när något interagerar med vattnet skapas vågor. Det skapas vågor i *Kraften* när *Dödstjärnan* avfyras mot planeten Alderaan som Obi-Wan känner och förstår att miljontals liv gått till spillo.¹²³ Det skapas kanske också vågor av en ny användare av *Kraften*, någon ny har tagit sig ner i vattnet och avger små vågor, nämligen Luke. Uppenbarligen har en störning i *Kraften* skapats som talar om Luke, vilket tolkas av Vader och främst Kejsaren som något negativt då Luke utgör ett hot.¹²⁴ *Kraften* verkar till synes fungera på samma sätt oberoende av person eller sida, men hur man ska tolka *Kraften* beror helt på sin egen synvinkel. *Kraften* är en, men den har delar som kan anses som goda eller onda. Allt beror på ens egen synvinkel. “Luke, you’re going to find that many of the truths we cling to... depend greatly on our own point of view.”¹²⁵

Vader och Kejsarens förhållande till *Kraften* är svårare att sätta fingeret på. Tydligt är dock att *Kraften* kommunicerar med dem likt den kommunicerar med Yoda och Obi-Wan. Eftersom både Kejsaren och Vader är övertygade om att allt är förutbestämt då de ofta talar om ödet och framtiden så kan vi här dra slutsatsen att inte heller de tror på tur. Vader verkar också tro att *Kraften* kan vara starkare hos någon och svagare hos någon annan. Som om den kunde

---

¹¹⁷ SW-VI, 1983, 01:07:31

¹¹⁸ SW-V, 1980, 53:12-54-19

¹¹⁹ SW-IV, 1977, 01:00:55

¹²⁰ SW-V, 1980, 01:01:22

¹²¹ SW-VI, 1983, 01:48:55

¹²² SW-V, 1980, 01:01:22-01:02:17

¹²³ SW-IV, 1977, 00:59:23

¹²⁴ SW-V, 1980, 00:53:11-00:54:16

¹²⁵ SW-VI, 1983, 00:46:31

välja att *alliera* sig med någon.

Det verkar också som att Vaders primära kontakt med *Kraften* kommer i samtal med sin Kejsare. Vi kan då se Kejsaren som en personifiering av den *Mörka sidan* speciellt eftersom han talar om Vader och Luke som tillhörande honom snarare än tillhörande den *mörka sidan*. "You, like your father... are now... mine"¹²⁶

Här blir det då Kejsaren själv som fyller Eliades hierofani, det vill säga hur det heliga uppenbarar sig.¹²⁷ Således tolkar denna uppsats Vaders förhållande till *Kraften* som ett Jag-Du-förhållande.¹²⁸

Vad gäller Tillich tankar om det heliga som existensen¹²⁹ så måste vi här ta upp hur Yoda och Obi-Wan såg liv som något viktigt för *Kraften*, liv får den att växa, ur liv skapar den.¹³⁰ *Kraften* är minst lika helig för Vader och Kejsaren vilket innebär att liv i så fall är viktigt även för dem. Låt oss komma ihåg att de båda är ute efter att härska över galaxen, inte förgöra den. De ser heller inte gott på konflikten som råder. Inte om vi ska utgå ifrån vad Vader säger till Luke när de möts för första gången.

Vader- *With our combined strength, we can end this destructive conflict and bring order to the galaxy*¹³¹

Vader vill ha fred. Han må inte ha problem att använda våld för att komma åt sitt mål, men fred är vad han söker.

Vad gäller att dra olika kvalitéer från *Kraften* så styrker Boyd detta från sitt Emersonianska perspektiv. Emerson menade att när man väl drar nytta av Över Själens yttrar det sig i saker som visdom, styrka, makt eller skönhet. Som tidigare nämnts så får man också tillgång till suprahumana förmågor.¹³² Skillnaden blir här att *Kraften* verkar bidra till fler än traditionellt positiva kvalitéer. Emerson fick faktiskt kritik för att han inte tar med människors dåliga sidor i sin Över Själ. Han var för optimistisk.¹³³ *Kraften* å andra sidan verkar ge tillgång till allt.

Vaders förhållande till *Kraften* är färgat av hans tidigare medlemskap i Jediorden och att han likt Luke är tränad av Obi-Wan. Även om han nu är en följare av den *mörka sidan* så respekterar han *Kraften* i sin helhet. Han har för det mesta samma syn som Obi-Wan och Yoda har.

Skillnaden pekar Boyd på, nämligen att Vader använder sig av *Kraften* enbart för personlig

---

¹²⁶ SW-VI, 1983, 01:36:39

¹²⁷ Holm, N,G, 2006 s.19

¹²⁸ Holm, N,G, 2006, s.21

¹²⁹ Holm, N,G, 2006, s.20-21

¹³⁰ SW,IV, 1977, 00:34:40, SW, V, 1983, 01:10:41

¹³¹ SW, V, 1980, 1:50:53

¹³² Boyd, A, M, 2012 s. 89, 96,97

¹³³ Boyd, A, M, 2012 s.89

vinning.¹³⁴ Det verkar som att allt beror på den synvinkel man har och hur och till vad man använder *Kraften*. Personlig vinning blir till *den mörka sidan*, sökandet efter vidare kunskap och visdom blir till den motsatta vägen, Jedins väg. Boyd menar att de som följer den mörka sidan är anti-trancendentalismens förkämpar. De fokuserar på egen vinning och vill göra sin egen vilja skedd. Då Jediriddarna i motsats vill bli ett med det transcendentia, ett med *Kraften*. De vet enligt det Emersonianska perspektivet att de är en del av det hela och inte kan arbeta emot det. Må *Kraftens* vilja ske¹³⁵ Från Boyds synvinkel via det emersonianska perspektivet blir Vaders förhållande till *Kraften* istället ett Jag-Det förhållande. Han nekar till *Kraftens* egen vilja och använder den, likt ett ting, för att få *sin* vilja genom.

Detta avslutar uppsatsens analys av hur *Kraften* presenteras och anses i *Star Wars*. Uppsatsen kommer nu gå vidare med något denna uppsats vid flera tillfällen har snuddat vid. Det vill säga frågan om gott och ont i *Star Wars*. Detta är vad uppsatsen nu ska försöka analysera. Finns det ett tydligt gott och ont i *Star Wars*?

---

¹³⁴ Boyd , A, M, 2012 s.93

¹³⁵ Boyd, A, M, 2012 s.97

2.2.3 På gott och ont

För att över huvudtaget kunna analysera det onda och det goda så krävs det en definition av vardera. Denna definition får vi från Holm. Han definierar det goda som det som kämpar för liv och överlevnad och det onda som det som leder till död och förstörelse. Det goda får således gudssymboler när det onda får djävulssymboler.¹³⁶

Tidigare nämndes den fysiosakrala hierarkin. Denna presenterar Wiktorin. Detta är en hierarki med det goda och det onda uppstaplat. Om Gud är symbolen för det främsta goda så hamnar han högt upp som det godaste av det goda. Efter detta finner vi vad Wiktorin kallar för änglaliknande varelser följt av en befriare, en form av messiaskaraktär på nästa plats. Vanliga människor utgör mittpunkten av skalan. Efter det finner vi onda människor, efter det demoner eller andra onda andar. Längst ner finner vi det värsta av allt det onda vilket, om nu Holm skulle bestämma, skulle vara Djävulen.¹³⁷

Det är tydligt att denna analys främst kommer att hantera främst abrahamitiska och kanske främst kristna symbolföreställningar. Detta ser vi när Holm och Wiktorin talar om Gud som en han, Djävulen, änglar och messiaskaraktärer. Olika fysiosakrala hierarkier kan möjligt se lite olika ut fast med samma syfte, att peka på det onda och det goda i världen. Vad som är rätt och vad som är orätt. Att det finns flera fysiosakrala hierarkier kan vi anta genom att Wiktorin menar att dessa typer av hierarkier är centrala inom nästan alla religioner eller trosföreställningar.¹³⁸

Vad som också måste presenteras här är hur man kan se på *monomyten* på olika sätt. Låt oss börja med den tidigare nämnda Campbells teori "*Hero's Journey*".¹³⁹ Luke går igenom de tre stora delarna, *avfärd*, *invigning* och *återkomst*.¹⁴⁰ Han reser ifrån sitt hem för att bli invigd till en mycket bredare värld än han kunde ana. Det summerar de första två filmerna. I den sista filmen utgör Luke Jediordens återkomst till galaxen.

Men det har växt fram ett nyare schema för monomyten. Wiktorin nämner denna skapad av forskarna John, S. Lawrence och Robert Jewett. Denna monomyts syfte är att bättre passa in i amerikanska populärkulturella verk. Den kallas av dem för *the American monomyth*. De menar att detta schema ger en bättre skildring av händelsernas förlopp i flera filmer och filmserier som sprungit hur amerikansk populärkultur. Ett exempel på sådan är *Star Wars*. Premissen för detta schema är att samhället är hotat av en ondska som ingen annan förutom en osjälvisk hjälte kan besegra. Hjälten står emot frestelse och har ödet på sin sida vilket leder till att hjälten lyckas besegra ondskan och återställa samhället till ett paradys.¹⁴¹

---

¹³⁶ Holm, N, G 2006, s.60

¹³⁷ Wiktorin, P, 2011, s.16

¹³⁸ Wiktorin, P, 2011, s.15

¹³⁹ Sunstein 2016, s.5

¹⁴⁰ Wahlberg 2011, s.xii

¹⁴¹ Wiktorin, P, 2011, s.76-78

Denna analys kommer att analysera karaktärerna Obi-Wan, Yoda, Kejsaren, Darth Vader och Luke. Analysen kommer att försöka peka på vilka symboler för godhet eller för ondska vi finner hos karaktärerna.

Låt oss börja med de tre mästarna från vardera sidan av konflikten. Det är tämligen lätt för oss att urskilja vad filmerna vill att vi ska anse som det goda respektive onda sidan. Den goda sidan representeras av mästarna Obi-Wan och Yoda samt rebellalliansen. De båda mästarna kämpade för fred och rättvisa i den svunna Republiken. En tid innan imperiet, Kejsaren och Vader, som tydligt blir den onda sidan. Detta förklarar Obi-Wan för oss i första filmen.¹⁴² Imperiet beskrivs som det onda redan i förtexten som rullas fram för oss i början av varje *Star Wars* film. Denna text förklarar också för åskådaren att rebellerna kämpar emot detta imperium för att återställa frihet till galaxen. Imperiet ska alltså förstås som en förtryckande diktatur. Rebellerna å andra sidan framställs som kämparna för frihet, för en demokrati.¹⁴³

I Obi-Wan och Yodas karaktärer ser vi utan svårighet symboler för änglaliknande kvalitéer. Holm förklarar för oss att änglar till hör den positiva sfären.¹⁴⁴ Vilket vi kan koppla till Wiktorins hierarki. Änglarna fungerar enligt biblisk tradition som Guds budbärare. De kommer med Guds ord och beskyddar. Bilden av en hel armé änglar finns inom kristen tradition.¹⁴⁵

Som Jediriddare är Obi-Wan och Yoda beskyddare av rättvisa och fred. De var en del av en order, det insinueras i filmen att det ska ha funnits flera Jediriddare och att de ibland fann sig mitt i korståg.

*Obi-Wan: He feared you might follow old Obi-Wan on some damn-fool idealistic crusade, like your father did.*¹⁴⁶

Jediorden kan ses som en änglaarmé, kämpades med Gud, som kan förstås som *Kraften*, vid sin sida. Obi-Wan och Yoda är de enda kvar av den orden. De båda har en djup förståelse för *Kraften* och dess natur. De verkar till och med ha ett personligt förhållande till den. Obi-Wan och Yoda fungerar som Lukes beskyddare och guider. De båda lär Luke om *Kraften* och försöker visa honom den rätta vägen. Man kan se det som att de bringar Guds ord till Luke för att Luke ska gå rätt väg.¹⁴⁷

De kan båda också ses som helgon. Dessa är inte utpekade i Wiktorins hierarki men vi kan anta att de placeras över ”vanliga människor”.¹⁴⁸ Holm beskriver bilden av helgon för oss som dem som kommit närmast Gud. Detta för att de utfört underbara saker under sitt leverne eller att de blivit martyrer. I den tidiga kyrkan kom det till flera helgon genom martyrdöden.¹⁴⁹

---

¹⁴² SW-IV, 1977, 33:56

¹⁴³ SW-IV, 1977, 00:53-01:27

¹⁴⁴ Holm, N, G, 2006, s.69

¹⁴⁵ Holm, N, G, 2006, s.69-70

¹⁴⁶ SW-IV, 1977, 33:25

¹⁴⁷ SW-IV, 1977,36:34 ,1:02:39 & SW-V, 1980, 1:23:04-1:25:29

¹⁴⁸ Wiktorin, P, 2011, s.16

¹⁴⁹ Holm, N, G, 2006, s.70-71

Obi-Wan blir i *Star Wars* en martyr. Han är helt övertygad att *Kraften* kommer att välkomna honom med öppna armar att han offerar sig själv för allt han tror på. Man kan tolka det som att Obi-Wan lyckats komma så nära Gud att han inte längre fruktar döden.

Obi-Wan: *You can't win, Darth. If you strike me down I shall become more powerful than you can possibly imagine.*¹⁵⁰

Yoda likt Obi-Wan har en djup förståelse för *Kraften* och visar ingen fruktan för döden. Han går i graven snarare av ålderdom än någon form av martyrs död. Man kan dock se en bit av en martyr i Yoda via det sista han får utträttat i sitt liv, att få träna den blivande arvtagaren till Jedi-orden, Luke. Detta kan tolkas som att Yoda nu äntligen kan lämna facklan till Luke att bära vidare till andra generationer. Denna vetskap och tro på Luke gör det möjligt för Yoda att somna in. Detta kan te sig som en tämligen långsökt tolkning, men faktum kvarstår; Yoda litar, likt Obi-Wan, på sin Gud, *Kraften*, och fruktar inte döden.

Yoda: *Twilight is upon me, and soon night must fall. That is the way of things, the way of the Force.*¹⁵¹

Yoda: *When gone am I the last of the Jedi will you be. The Force runs strong in your family. Pass on what you have learned.*¹⁵²

Vi lämnar den goda sidan för att se på den onda sidan. Den onde Galaktiske Kejsaren är, likt den förra analysen, svår att göra någon utförligare analys på än den som följer. Han står i tydlig motsats till både Obi-Wan och Yoda. I den tidigare analysdelen valde denna studie att tolka Kejsaren som den mörka sidan personifierad. Så kommer också vara fallet i denna del. Kejsaren fungerar främst som en symbol för Djävulen.

Holm betecknar Djävulen som en symbolisk personifiering av det onda. Det som är i motpol till Gud, det som är mot det goda. Djävulen symboliseras som härskaren över människovärlden, där synder och ondska strömmar fritt. Han står också för förstörelse och död, vilket står i motsats till det goda.¹⁵³

Kejsaren fungerar som härskaren över den värld alla i *Star Wars* lever i. Som namnet avslöjar är han Kejsare över det onda imperiet, han har hela galaxen under sitt styre. Som personifiering av det onda är han en karaktär som står för förgörelse och död. Imperiets fruktade vapen *Dödsstjärnan* är det objekt i *Star Wars* som bringar död och förstörelse över världar och som Kejsare är han dess högsta befälhavare.¹⁵⁴

Kejsaren: *Now witness the firepower of this fully armed and operational battle station. Fire at will, Commander.*¹⁵⁵

---

¹⁵⁰ SW-IV, 1977, 1:30:52

¹⁵¹ SW-VI, 1983, 40:51

¹⁵² SW-VI, 1983, 43:58

¹⁵³ Holm, N, G, 2006, s.70-73

¹⁵⁴ SW-VI, 1983, 04:10-04:48, 49:05-49:38

¹⁵⁵ SW-VI, 1983, 1:41:34

Vader kanske fungerar bättre som symbol för Djävulen. Han kan nämligen också ses som en härskare över galaxen, den mänskliga världen. Han, liksom sin Kejsare, står i konflikt med Jediordens värderingar och syfte. Han tar hjälp av den mörka sidan för att uppnå sina mål och han visar ofta prov på att död och förstörelse. Vader torterar folk¹⁵⁶ och dödar officerare efter behag.¹⁵⁷

Holm talar om hur Djävulen har framställts i ett avsnitt i Bibeln. Här som en fallen ängel. Bilden av Djävulen som en fallen ängel växte sig och en legend skapades om den fallne ängeln Lucifer.¹⁵⁸ Vader har själv varit en del av Jediorden, innan han förrådde orden. Om Jedier kan ses som änglar, som denna studie ovan föreslagit, kan Vader utan svårighet ses som den fallne ängeln Lucifer.

*Obi-Wan: A young Jedi named Darth Vader, who was a pupil of mine until he turned to evil, helped the Empire hunt down and destroy the Jedi knights.*¹⁵⁹

Luke utgör hjälten, protagonisten, befriaren, superhjälten, Messias i *Star Wars*. Holm förklarar den isrealistiska tanken om den kommande ledaren utvald av Gud. Denna kallas för Messias, som betyder 'den smorde'. Denne är den utvalde att leda Guds folk. För de kristna fungerar Jesus som Messias. Här finner vi också tron på gudasonen som antingen offerar sig själv eller blir offerad för att, som Holm uttrycker det, återuppträtta livet.¹⁶⁰

Luke följer Campbells mall för 'hjältens resa' perfekt. Detta är inte konstigt då denna studie tidigare förklarat att *Star Wars* medvetet skrevs med Campbells teori "*Hero's Journey*".¹⁶¹ Luke följer inte bara Campbells schema, karaktären följer också det nyare schemat kallat för *the American monomyth*. Grundprincipen för detta schema är att samhället står hotat av ondska som enbart en osjälvisk hjälte kan besegra. Av hjälten krävs att stå emot frestelse, samt ha ödet på sin sida för att lyckas besegra ondskan för att kunna få samhället tillbaka till ett paradistillstånd.¹⁶²

Luke står emot frestelsen att gå över till den mörka sidan. Genom att besegra det onda lyckas Luke återställa fred och möjliggör för demokratin att återvända till galaxen.

Kejsaren: Now, fulfill your destiny and take your father's place at my side.

*Luke: Never. I'll never turn to the dark side.*¹⁶³

Tidigare fastslog Holm för oss att det goda är det som kämpar för livet och fortlevnad. Holm talar också om gudasonen som antingen ska offera sig eller blir offerad för att upprätta liv. Luke presenteras för ett val. Valet är att döda sin far, Vader, eller förlora kampen mot det onda.

---

¹⁵⁶ SW-V, 1980, 1:30:31–1:30:56

¹⁵⁷ SW-V, 1980, 23:38, 1:13:32

¹⁵⁸ Holm, N, G, 2006, s.72

¹⁵⁹ SW-IV, 1977, 34:17

¹⁶⁰ Holm, N, G, 2006, s.65-66

¹⁶¹ Sunstein 2016, s.5

¹⁶² Wiktorin, P, 2011, s.76-78

¹⁶³ SW-VI, 1983, 1:53:45–1:54:15

Som tidigare nämnts så avslöjar Vader för Luke i andra filmen att Lukes far inte är död, som Obi-Wan förklarat för Luke. Lukes far är i själva verket Vader själv.

Både Yoda och Obi-Wan menar att Luke måste besegra Vader. Luke är utvald att besegra Vader och Kejsaren. Luke tar tidigt ställning inför att döda sin egen far. Han tänker inte göra det.

Yoda: *One thing remains, Vader. You must confront Vader. Then- only then- a Jedi will you be.*¹⁶⁴

Obi-Wan: *That boy is our last hope.*¹⁶⁵

Luke: *I can't do it Ben.*

Obi-Wan: [...] *You must face Darth Vader again.*

Luke: *I can't kill my own father.*

Obi-Wan: *Then the emperor has already won. You were our only hope.*¹⁶⁶

Det är inte enbart Yoda och Obi-Wan som råder Luke att döda Vader. Kejsaren presenterar detta som vägen till den mörka sidan och en plats vid hans högra sida.¹⁶⁷

Den goda sidan menar att död är det ända sättet för seger över det onda, och det onda menar att död är ända sättet att uppnå personlig vinning. Luke väljer att istället kasta sitt vapen framför Kejsaren och vägrar döda sin far. Han blir här bringaren av livet. Luke visar på en gråzon i *Star Wars*, då han varken följer sina Jedi mästare eller den mörka sidan. Istället följer han sin egen väg. Luke är redo att offra sig för denna sak, vilket nästan sker då Kejsaren bestämmer sig för att döda honom. "If you will not be turned you will be destroyed."¹⁶⁸

Luke vädjar till sin far att ingripa och rädda hans liv. Luke lyckas nå fram till Vaders godhet och Vader blir helt tagen av synen av sin son i Kejsarens våld. Vader tar snabbt beslutet och blir den som besegrar Kejsaren. I sin osjälviska handling åtar sig Vader stora skador, han offerar sig för att rädda sin son, för att avlägsna det onda och återställa fred i galaxen.¹⁶⁹

Vem blir då den utvalde messias av Luke och Vader? Denna studie gör tolkingen och argumenterar för att både sonen och fadern utgör en varsin typ av messias. Detta möjliggörs av Axelsson. Även Axelsson skriver om den amerikanska monomyten och menar att här framställs hjälten med messianska drag. Han presenterar frågan om att bilden av Jesus som en pacifist försvinner mer och mer och bilden av en "Krigar-Jesus" växer allt mer i populärkulturen. Axelsson ser kung David som den förste messias, en kung med militärmakt som via vapen och nationalism är utvald att försvara och leda sitt folk. För de kristna blev Jesus istället en pacifistisk messias. Detta kopplas till att det i Jesaja- 52:13-53:12 står att det

---

¹⁶⁴ SW-VI, 1983, 41:33

¹⁶⁵ SW-V, 1980, 1:25:21

¹⁶⁶ SW-VI, 1983, 47:13-47:29

¹⁶⁷ SW-VI, 1983, 1:53:45-1:54:15

¹⁶⁸ SW-VI, 1983, 1:55:08

¹⁶⁹ SW-VI, 1983, 1:56:55-1:57:24

onda inte kan besegras av arméer.¹⁷⁰

Luke blir då den passiva messiaskaraktären som kastar sitt vapen och slutför det uppdrag han var utvald för, utan att spilla blod. Hans fader, Vader, å andra sidan blir den krigande messias som med våld besegrar ondskan. Gemensamt för båda är att de är beredda att offra sig eller bli offrade. Vi ser här hur *Star Wars* presenterar en gråzon i form av att Luke väljer att följa en väg mellan gott och ont, att följa sin egen väg, det han anser vara rätt. Denna uppsats menar att *Star Wars* huvudsakliga budskap är att följa sin egen väg.

---

¹⁷⁰ Axelson, T & Sigurdson, 2005, s.108-223

3. Slutsaster

3.1 Resultat

Denna uppsats syfte var att undersöka hur religion presenterades i populärkulturen. Uppsatsen valde *Star Wars* som populärkulturellt fenomen att utgå ifrån, samt valde att tolka *Kraften* i *Star Wars* som något religiöst och heligt samt att undersöka den från olika helighetsperspektiv. För att kunna analysera *Kraften* som något religiöst valde denna uppsats en religionsdefinition som menar att religion är tro och handlingar riktade mot något övernaturligt. Problemet med denna definition är att den inte behandlar det som är centralt i såväl populärkultur som trosuppfattningar. Nämligen konflikten mellan vad som är rätt och vad som är fel, det onda mot det goda. På grund av det krävdes en andra forskningsfråga som skulle besvara frågan om *Star Wars* presenterar ett tydligt gott och ont.

Kraften i *Star Wars* används lika flitigt av det goda som det onda. Det finns vissa skillnader i hur användandet är utformat och hur sidorna tolkar *Kraften*. I slutändan behandlas *Kraften* som det heligaste i *Star Wars*-universat av de troende oavsett om de tillhör de onda eller de goda. *Kraften* står över teknologiska framsteg och den står över världsliga problem. Det är en ren naturkraft med en egen vilja som skänker vägledning, styrka, mod och hopp till de som tror. Både de goda och de onda troende har ett personligt förhållande till *Kraften*. Det står tydligt att *Kraften* har en egen vilja och råder över galaxens öde. Tur finns inte.

Star Wars för fram tro på något högre som något positivt. En tro på något högre framställs inte som något negativt eller bakåtsträvande. Tvärtom är tro något att sträva mot. I *Star Wars* får vi flera gånger se hur de som inte kan använda sig av *Kraften* ändå tror på den. På detta sätt kan *Star Wars* fungera som populärkultur i religionens tjänst,¹⁷¹ då filmserien presenterar tron på något högre som något som kan leda till seger. Tron på *Kraften* är en anledning till att rebellerna lyckas besegra imperiet. I både episod fyra och sex hör vi rebellernas ledare sätta sitt hopp i att *Kraften* vid strid. "May the force be with us."¹⁷²

Även smugglaren och tvivlaren Han Solo önskar Luke lycka till med samma fras.¹⁷³ De troende segrar i slutändan mot dem som sätter sin yttersta tillit i sina teknologiska skapelser. Imperiet sätter inte sin tillit i någon transcendent kraft, de litar på sin teknologiska överlägsenhet samt militärmakt. Imperiet står trots detta besegrade. Rebellerna är mindre till antal och går varje gång mot omöjliga odds. De sätter sitt hopp i *Kraften* och segrar.

Vad gäller forskningsfråga två så presenterar *Star Wars* tydligt två sidor. Den ena sidan ska förstås som den onda sidan. Ett rymdimperium styrt av en ond diktator och dennes högra hand. Ett imperium som styr galaxen via fruktan. Den andra sidan är en grupp rebeller som slåss för att besegra imperiet och dess kejsare, för att kunna återställa frihet och demokrati till galaxen. Detta är den goda sidan.

Kraftens lära finns på båda sidorna och via hjälten Luke får vi som åskådare lära oss om de

---

¹⁷¹ Wiktorin, P. 2011, s.49-50

¹⁷² SW-VI, 1983, 01:34:32

¹⁷³ SW-IV, 1977, 01:42:21

olika tolkningarna av *Kraften*. När båda sidorna presenterar Luke med samma dilemma står Luke kluven. När den sidan som lärt honom att död och våld är fel helt plötsligt förväntar sig att Luke ska spilla blod tar han snabbt ställning mot det. När den sida han fått beskriven som ond ber honom om samma sak väljer Luke att gå sin egen väg. Här ser vi hur *Star Wars* presenterar vikten av att lita på sig själv och följa sin egen väg. En gråzon mellan det goda och det onda presenteras i och med Lukes slutliga val att inte döda sin far Darth Vader. *Star Wars* lär oss att även om det verkar finnas en ond och en god sida så är inte världen svart eller vit.

I samband med konflikten mellan det goda och det onda lyckas *Star Wars* också presentera två versioner av messiaskaraktären. Då Luke kastar sitt vapen och är redo att gå i döden för att rädda sin faders liv blir han således den fredliga, passiva messias som besegrar det onda utan vapenmakt och offerar sig villigt. En hjältebild som verkar försvinna ur populärkulturen.

Då Darth Vader besvarar detta med att själv besegra ondskan med våld blir han således den tragiska hjälten på slutet. Vader uppfyller då rollen som den krigiske messias, en hjältebild som verkar bli mer vanlig i populärkulturen, som med vapenmakt och våld besegrar det onda. Även han är beredd att offra sitt eget liv vilket han också gör.

Uppsatsen bygger på hermeneutiken och således också på en viss förförståelse som är ett krav inom hermeneutiken. Uppsatsen är medveten om att den kan te sig subjektiv och uppmanar andra studier till att söka andra metoder som kan anses vara mindre subjektiva. Således är detta en uppsats som bygger på tolkningar och den hävdar sig inte kommit fram till någon universal sanning om *Star Wars* som är legitim för alla. Detta är *en* tolkning och denna uppsats uppmanar till flera tolkningar som kan ansluta sin i tolkningsgemenskapen. Uppsatsen har också get exempel på annan tolkning och analys som via en annan definition av religion, kom fram till vissa andra slutsatser. Nämligen Anne. M, Boyd.

På grund av uppsattsens omfång så kunde den inte rimligt få in alla *Star Wars*- filmerna i sig. Detta innebar att uppsatsen behandlade filmerna fyra till sex som om de vore de enda. Filmerna ett till tre har således inte tagits i beaktning. Vad uppsatsen fann var att karaktären Kejsare Palpatine blev för liten för att kunna göra en lika omfattande analys av hans förhållande till *Kraften* som gjordes på Obi-Wan, Yoda eller Vader. Inte heller kunde en lika omfattande analys av vilka symboler för ondska eller godhet som kunde bli funna hos karaktären göras. Kejsaren kunde enbart rimligt passas in som den *mörka sidan* förkroppsligad.

En studie kring de övriga filmerna skulle kanske kunna bringa ljus kring Kejsarens relation till *Kraften*. Uppsatsen uppmanar här än en gång till vidare forskning som kan behandla fler filmer och tillslut alla.

3.2 Didaktisk reflektion

Axelsson visar oss med sin enkätundersökning från vintern 2002-2003 hur populärkulturella filmer påverkar unga. Det står tydligt att film anses av unga att inge starka upplevelser och att film att beröra djupt. Film kan också fungera som en undanflykt från vardagens besvär, en tillfällig flykt till en annan värld. Film bringar då fram reflektioner kring livet eller som inspiration till kreativitet.¹⁷⁴

Enkätundersökningen visar att unga anser att filmer kan ge upplevelser man annars inte får i livet, de kan inge en sådan stark känsla att de upplevs starkare än verkligheten, de kan röra om ens verklighetsuppfattning och få en att ifrågasätta den syn man tidigare haft och kan inge en positiv syn på livet. Filmer som återkommer flera gånger i enkätens olika frågor är *Sagan om ringen*, *Matrix*, *Schindlers list*, *Nyckeln till frihet*, *American History X*, *Braveheart*, *Forrest Gump* och avslutligen så klart också *Star Wars*.¹⁷⁵

När populärkulturella filmer tar upp existentiella frågor eller behandlar religion på olika sätt, beroende på hur man definierar religion, skulle det kunna fungera utmärkt som grundmaterial i en klassrumssituation. När man vill visa på hur religion kan vara så mycket mer än vad som står i läroböcker kan en väg vara att först låta klassen vara med och definiera religion tillsammans. Därefter kan man undersöka hur en film, som de flesta i klassen känner till, tar upp de frågor eller kriterier man tillsammans med klassen kommit fram till. Religion som ämne kan då komma närmare eleverna och de kanske kan se fenomenet från flera perspektiv. I ett sekulariserat samhälle kan det också vara bra att få ämnet att bli mindre främmande för eleverna. Detta är studiens egen reflektion av hur populärkulturen skulle kunna användas i skolan.

Löfstedt styrkers studiens reflektion ovan och menar att unga vill diskutera existentiella frågor. Livsfrågornas intåg i den svenska skolan anser hon vara på grund av sekulariseringen. Unga i högstadieålder och gymnasieålder vill diskutera existentiella frågor, det verkar till och med vara ett behov som finns hos dem.¹⁷⁶ Det står också tydligt i läroplanerna för både mellan och högstadiet att man ska se hur livsfrågor presenteras i populärkulturen.¹⁷⁷

Att dra nytta av populärkultur och film kommer alltid att kunna vara aktuellt. Populärkulturen fortsätter att skapa och film är inte direkt något som minskar. Att till exempel ta upp *Star Wars* i klassrummet kommer potentiellt fungera länge. *Star Wars* kommer i vilket fall vara aktuellt för unga länge då denna populärkulturella filmserie nu har fått ett nytt uppvaknande.

Det är redan nämnt att det idag finns animerade serier menade för de lite yngre åldrarna och det har i skivande stund kommit ut två helt nya filmer till serien. Dessa i form av episod sju och en fristående film.¹⁷⁸

---

¹⁷⁴ Axelsson, T & Sigurdsson, O, 2005, s.21-22

¹⁷⁵ Axelsson, T & Sigurdsson, O, 2005, s.23-31

¹⁷⁶ Löfstedt, M, 2011, s. 51-63

¹⁷⁷ [http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-](http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/religionskunskap#anchor3)

[kurser/grundskoleutbildning/grundskola/religionskunskap#anchor3](http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/religionskunskap#anchor3)

¹⁷⁸ <http://www.starwars.com/films>

Wiktorin förklarar för oss att populärkulturens intresse för religion kommer att fortsätta eftersom folks intresse för religion troligen kommer att bestå menar han. I vilket fall så är humanistiska grupper popularitet ojämförbar med populärkulturens enorma popularitet och spridning menar han.¹⁷⁹

Populärkulturen lär fortsätta intressera sig för religion i form av religiösa teman, som det goda mot det onda eller i form av karaktärer med messianska drag. Detta möjliggör diskussioner i klassrummet som; på vilka olika sätt kan Messiaskaraktären framställas eller förstås, vad är godhet och vad är ondska, vad är rätt och vad är fel?

---

¹⁷⁹ Wiktorin, P, 2011, s.47

Käll- och litteraturförteckning

- Axelsson, T & O, Sigurdsson (2005). *Film och Religion, livstolkning på vita duken*. Falun : Cordia.
- Boyd, A. M. (2012). The Over-Soul of the Force. i Douglas Brode & Leah Deyneka., *Sex, Politics, and Religion in Star Wars, An Anthology* (ss. 89-100). Plymouth: The Scarecrow Press.
- Campbell, J. (1949. Översättning från 2011). *Hjälten med tusen ansikten*. Stockholm: Arkadbok, Joseph Campbell foundation
- Geels, A & Wikström, O (2012). *Den religiösa människan, En introduktion till religionspsykologin*. Stockholm: Natur& Kultur..
- Gilhus, I. S. (2014). Hermeneutics. i Michael Stausberg & Steven Engler *The Routledge Handbook of Research Methods in the Study of Religion* (ss. 275-282). Abingdon: Routledge Handbooks.
- Holm, N. G. (2006). *Människans symboliska verklighetsbygge, En psykofenomenologisk studie*. Åbo: Åbo Akademi.
- Lawler, J. (2005). The Force Is with Us: Hegel's Philosophy of Spirit Strikes Back at the Empire. i Jason T. Eberl & Kevin S. Decker, *Star Wars and philosophy, more powerful than you can possibly imagine* (ss. 144-156). Chicago, Illinois : Open Court.
- Lingren, S. (2009). *Populärkultur, Teorier, metoder och analyser*. Malmö: Liber
- Lyden, C, J & Eric Michael Mazur (2015). *The Routledge Companion to Religion and Popular Culture*. Abingdon: Routledge .
- Lyden, C, J (2003). *Film as Religion, Myths, Morals, and Rituals*. New York: New York University.
- Löfstedt, M. (2011). *Religionsdidaktik- mångfald, livsfrågor och etik i skolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Miller, J. J. (2013). *Star Wars, Kenobi*. New York : Del Rey.
- Possamai, A. (2009). *Sociology of Religion for Generations X and Y*. Durham: Acumen.
- Routledge, C. (2015). Faith and the Force: Star Wars and the Psychology of Religion. i T. Langley, *Dark side of the mind, Star Wars Psychology* (ss. 148-157). New York: Sterling .
- Svensson, J & Arvidsson, S (2010) *Människor och makter 2.0, en introduktion till religionsvetenskap*. Högskolan Halmstad
- Sunstein, C. R. (2016). *The World according to Star Wars*. New York : DEY ST.

Taylor, C. (2014). *How Star Wars Conquered The Universe*. UK: Head of Zeus.

Vikström, B. (2005). *Den skapande läsaren, hermeneutik och tolkningskompetens*. Lund : Studentlitteratur.

Wiktorin, P. (2011). *Religion och populärkultur: från Harry Potter till Left Behind*. Lund: Sekel Bokförlag.

Filmer

Star Wars Episode IV- *A New Hope* (1977)

Star Wars Episode V- *The Empire Strikes Back* (1980)

Star Wars Episode VI- *Return of the Jedi* (1983)

Star Wars Trilogy Extra material- Dokumentären, *Empire of Dreams* (2004)

Samtliga är filmer DVD versioner från 2004

Webbsidor och internet

Nationalencyklopedin.se NE Sökord: Svenskakyrkan

<http://www.starwars.com/films>

<http://www.starwars.com/games-apps>

<http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/religionskunskap#anchor3>